

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

Milníky rozvoje obce Nošovice

Milestones of the Nosovice Town's Development

Student: Jana Mikolášová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Gibarti, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Mikolášová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 7202R020 Ekonomická žurnalistika
Téma: Milníky rozvoje obce Nošovice
Milestones of the Nosovice Town's Development

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Historický vývoj obce Nošovice
3. Analýza vybraných událostí obce v období 1945-2012
4. Využití řešené problematiky v médiích
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

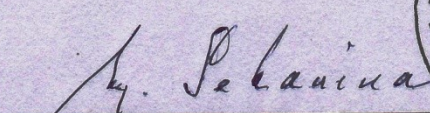
- BINEK, Jan. *Rozvojové možnosti obce*. Praha: MMR ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0.
MIKOLÁŠ, Zdeněk a Ladislav LUDVÍK. *Podnikatel a jeho svět: Průvodce podnikatelskou diagnostikou*. Ostrava: VÚROM, 1993. 50 s.
NOŠOVICE. *Nošovice – 430. výročí založení obce a 90. výročí základní školy*. Dobrá: Beatris, 2003. 24 s.

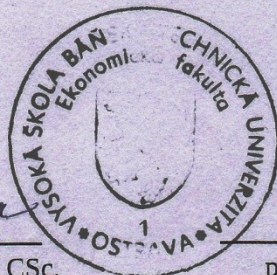
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

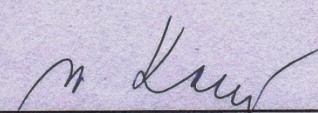
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jana Gibarti, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Doc. PhDr. PaedDr. Milan Sekanina, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Všechny použité informační zdroje jsem uvedla v seznamu literatury a patřičně v bakalářské práci citovala.

V Ostravě dne 10. května 2013

Jana Mikolášková

jméno a příjmení studenta

Tímto děkuji Ing. Janě Gibarti, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za podnětné rady a čas, který mi věnovala. Současně děkuji starostovi obce Nošovice panu Miroslavu Kačmarčíkovi, zastupitelům, pamětníkům, manažerům firem a dalším občanům obce včetně dětí základní školy.

OBSAH

1 Úvod.....	5
2 Historický vývoj obce Nošovice	7
2.1 Počátky historie obce Nošovice	7
2.1.1 Vznik obce.....	7
2.1.2 Symbolika obce	8
2.2 Dějinné události v obci Nošovice do roku 1945	11
2.2.1 Rozvoj obce po třicetileté válce	11
2.2.2 Období světových válek	17
2.2.3 Hrdinové z Nošovic.....	19
3 Analýza vybraných událostí obce v období 1945–2012	21
3.1 Základní charakteristiky obce	21
3.2 Rozvoj obce v letech 1945–1968	23
3.2.1 Historické aspekty ekonomického rozvoje obce	23
3.2.2 Dopady ekonomického rozvoje na život obce	29
3.3 Obec v období 1969–1989	29
3.4 Vývoj Nošovic po roce 1989.....	33
3.5 Shrnutí poznatků	44
3.5.1 Současný stav	45
3.5.2 Strategické návrhy.....	48
4 Využití řešené problematiky v médiích	51
4.1 Editoriál.....	51
4.2 Úvodní článek	52
4.3 Interview.....	56
4.4 Anketa	58
4.5 Glosa.....	60

5 Závěr.....	61
Seznam použité literatury	63
Seznam zkratek	68
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
Seznam příloh	
Přílohy	

1 Úvod

Překotný rozvoj Moravskoslezského kraje v posledních desetiletích má historické kořeny v dávných dobách a událostech, které ovlivnily dynamiku změn v tomto regionu. Zejména Ostravsko se stalo centrem razantní transformace. Zvláště události v oblasti Frýdecko-Mistecka mohou být pro historiky a žurnalisty nekonečným zdrojem informací. Původní horské vesničky oplývající malebnou krajinou byly před staletími obohacovány prvními projevy industrializace, jako jsou hamry (železářny) ve Starých Hamrech, pily, železniční trasy například z Frýdku do Bielska-Bialé nebo z Frýdku až na Bílou či do Frenštátu a na druhou stranu koleje vedou do Ostravy. V minulosti tímto územím procházely i evropské dějiny. Existuje zde několik památek z tažení Napoleona nebo jeho odpůrců Suvorova a Kutuzova. Také měli bychom si připomenout hrdinské činy vojáků z nedalekých místeckých Čajánkových kasáren, které se jako jediné v Československu v roce 1939 postavily na odpor hitlerovským okupantům.

Podhorská oblast si pamatuje, jak horalé chodili z Těšínského Slezska¹ přes Frýdek do Moravských Hukvald, aby zde utržili za lesní a zemědělské produkty peníze na živobytí. Právě Potměnoš byl onen horal, který patřil k prvním zakladatelům Nošovic, obce, které je věnována bakalářská práce.

Téma Nošovice jsem si zvolila nejen proto, že jedním z 22 zakladatelů této obce byl můj jmenovec a předek Mikoláš, ale také proto, že tato obec v poválečném období² je příkladem dynamické transformace ze zemědělské na zcela průmyslovou obec.

Z názvu bakalářské práce *Milníky rozvoje obce Nošovice* vyplývá hlavní cíl: ***zmapovat na území obce klíčové objekty a procesy hospodářského, ekologického, kulturního, sociálního a technologického charakteru. Zhodnotit jejich historický kontext v období 1945–2012 a nastínit potenciál využitelný k prezentaci a ke strategickému rozvoji obce.***

Dílčím cílem práce je stručně popsat historické kořeny obce Nošovice způsobem, který umožňuje pochopit kontrast minulosti a současnosti. A to, jak vedle sebe žijí dějiny, chráněné ekologické celky (Beskydy, řeka Morávka), zemědělský duch v dnešní době reprezentovaný Zemědělským družstvem vlastníků Nošovice (pyšníci se evropskou ochrannou známkou „Nošovické kysané zelí - EU“), tak moderním pivovarem Radegast, rozvodnou elektrického

---

¹ V době před vznikem Frýdeckého panství.

² Po druhé světové válce.

proudu, která patřila k největším ve střední Evropě, druhým nejdelším umělým kanálem ve střední Evropě (přivaděčem z řeky Morávky do přehrady Žermanice)³, velkokapacitními vodovody zásobující pitnou vodou z Beskyd města Havířov, Frýdek-Místek a Ostravu. A nakonec nutno zdůraznit existenci strategické průmyslové zóny Nošovice, kde na 300 hektarech pracuje přes pět a půl tisíce pracovníků a manažerů ve společnosti HMMC (Hyundai) a v dalších třech velkých subdodavatelských podnicích, v integrovaném bezpečnostním centru (kde sídlí policie, hasiči, záchranná služba atd.) a v jiných organizacích.

Dalším dílčím cílem je v bakalářské práci nastínit *z pohledu žurnalisty mediální potenciál, který nabízí historie obce, dynamická industrializace i kulturní aspekty a osobnosti, které ovlivňovaly nejen dějiny obce, ale také vstoupily do dějin Československa, respektive České republiky*. Příkladem může být hrdina Velké Británie major Antonín Mikoláš, který jako letec až do své smrti během druhé světové války bránil Británii proti vpádu německých fašistů. Taktéž v soudobých dějinách obce můžeme uvést minimálně dvě osobnosti českého i mezinárodního významu. Pan Jaromír Franzl se stal legendou pivovarnictví a zakladatelem místního pivovaru, jakož i autorem evropsky známého piva Radegast. Nesmíme opomíjet ani úspěchy olympioničky Jany Dobešové, která je nyní úspěšnou trenérkou ve Švédsku.

Bakalářská práce není tedy pouhým popisem událostí, faktů či historie, ale pokusem najít souvislosti na základě žurnalistických principů mezi historickými a věcnými kontrasty existujícími v této obci až v paradoxní sounáležitosti.

Těmto cílům byly podřízeny jak struktura práce, tak metody zpracování informací a dostupných materiálů. Výchozí metodou je chronologická a komparativní analýza historických dokumentů, map, tiskovin, technické dokumentace různých staveb apod. Dále byly použity postupy používané k výzkumu podnikatelského prostředí, například: analýza statistických dat, diagnostické mise, řízené rozhovory, dotazování, fotografická dokumentace atd. Velmi závažnou úlohou při zpracování bakalářské práce bylo ověřování získaných informací a zacelování mezer, které vznikly například zničením kronik či jiné dokumentace. Z tohoto důvodu se používaly při zpracování práce další postupy a techniky, jako například: telefonické ověřování dat a věcných souvislostí u kompetentních institucí, rozhovory se starostou a dalšími zastupiteli obce, přímými pamětníky, případně se využilo sdílených příběhů a výpovědí seniorů. Bakalářská práce využívá tedy metody a techniky několika vědních oborů, a to historických věd, ekonomických nauk a žurnalistiky.

---

³ Dle informací na Dni otevřených dveří VD Žermanice (23. března 2013).

2 Historický vývoj obce Nošovice

Nezbytným předpokladem pro pochopení současnosti je potřeba poznat historické kořeny. V kapitole je popsán vývoj obce⁴ od počátku až do roku 1945.

2.1 Počátky historie obce Nošovice

V následující kapitole je věnována pozornost dvěma oblastem. Vznik obce předurčil její roli pro následující období, což je popsáno v podkapitole 2.1.1. Navazující podkapitola (2.1.2) charakterizuje symboliku obce, která se dochovala v různých obměnách až do dnešních dní.

2.1.1 Vznik obce

Počátky obce Nošovice sahají hluboko do historie. Původně se Nošovice nazývaly Potměnošovice. Pojmenování obce vzniklo převzetím jména Potměnoše (Potmienoss), který založil osadu v příznivých krajinných podmínkách mezi Dobrou Zemí (rok vzniku 1305) a Dolními Lhotami (rok vzniku 1434)⁵. Vedle faktografických skutečností se traduje také pověst o názvu. V době, kdy nevolnictví⁶ sužovalo poddané, místní obyvatelé nosili v nůších sukno na panskou valchu⁷. Poplatky za válení byly příliš vysoké, proto se osadníci domluvili s valchařem, aby mohli nosit sukna potmě a tajně. Valchaři za tyto skutky lidé přislíbili odměny a začali mu říkat Potměnoš⁸.

Mnoho poznatků o Potměnošovicích není. V době květnové revoluce v roce 1945 někdo zničil kroniku, která byla uložena v budově nošovické školy. Tuto pamětní knihu podrobně sepisovali místní řídící učitelé kdysi nazývané „národní školy“ František Kořínek, Alois Pastor⁹ a Ambrož. V roce 1947 dostal Okresní národní výbor v Místku nařízení ministerstvem osvěty, aby dohlédli na založení nové kroniky v obci Nošovice. Díky poctivé a snaživé práci

---

⁴ „Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů.“ (Bínek, 2010, s. 8)

⁵ Dnes obce Dobrá (zkrácený název se poprvé objevuje od roku 1584) a Nižní Lhoty, které se nachází v sousedství obce Nošovice na Frýdecko-Místecku. Zdroj: (Kronika Nošovic - 1. díl, s. 74)

⁶ Nevolník byl dědičným pronajimatelem půdy a byl tak právně vázán k jejímu majiteli, tedy pánu.

⁷ Nástroj na ruční praní prádla.

⁸ V roce 2012 Obecní úřad v Nošovicích před místní základní školou instaloval dřevěný památník zobrazující historického Potměnoše. (viz Příloha č. 10 a 11)

⁹ Jméno Pastor je odvozeno od označení protestantského kněze, který většinou býval v obci učitelem. Obyvatelstvo Lašska bylo povětšinou protestantské, a proto jméno Pastor se vyskytovalo často. Zdroj: Vlasta Rudolfová, Praha, pamětnice z Dobré

kronikáře Jaroslava Žižky (narozeneho roku 1908 ve Skalici, který rád navštěvoval sousední vesnici Nošovice, do které se později přizemil) se částečně zacelila mezera „neznáma“ před rokem 1945.

Přes nešťastné zničení staré kroniky jsou dostupné zajímavé informace, například prostřednictvím dochovaného tištěného záznamu Světlotisk z roku 1920, kde se uvádí: „Doba vzniku Nošovic je známá docela přesně. Bylo to kolem roku 1450, kdy se Nošovicím říká, že teprve klučí lesy¹⁰. Jmenovaly se původně Potměnošovice...“ (Světlotisk, 1920)

Další záznamy o Potměnošovicích nalezneme v tzv. Lohovském urbáři a také kupní listině z roku 1573. Český král Maxmilián II.¹¹ schválil odtržení Frýdeckého panství¹² (jehož součástí byly také Potměnošovice, jak je uvedeno v Příloze č. 1) od Těšínského knížectví. Menšinové svobodné Frýdecké panství (Status Minor) koupil Matouš z Lohova (Logau) za 36 000 tolarů pro své dva syny Václava a Jiřího.

V roce 1580 nechal Matouš z Lohova sepsat „Urbář“.¹³ V kronice se dovídáme, že v Potměnošovicích žije 22 osadníků (za osadníka byl považován muž. Ve výčtu jmen nebyli totiž započítáni například rodinní příslušníci, proto se předpokládá, že v Potměnošovicích bydlelo přes 100 obyvatel. (Jednotlivá jména osadníků se nachází v Příloze č. 2.)

Název Potměnošovice trval až do roku 1664, kdy byl nahrazen zkráceným tvarem, a to Nošovice. V té době obývalo obec 44 osadníků, tj. přibližně 220 lidí.

2.1.2 Symbolika obce

Nejstarší historický vývoj obce byl dovršen udělením obecního pečeti, razítka, znaku a vlajky.

Vývoj **znaku** obce není jasný také z důvodu útržkovitých informací. V minulosti však došlo k prezentování dvou znaků obce.

---

¹⁰ Pod slovem „klučí“ se v tehdejší době chápalo mýcení lesů a vytváření ploch vhodných pro zemědělskou činnost. Zdroj: 3A DESING. *Mapa obcí Nošovice a Nižní Lhoty*. [mapa]. Měřítko 1:9000. Ostrava: 3A Desing, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-86486-90-1.

¹¹ Habsburský panovník, syn Ferdinanda I. Zdroj: OSOBNOSTI.CZ. *Maxmilián II.* [online]. 1996–2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.panovnici.cz/maxmilian-II#cv>

¹² Frýdecké panství bylo léno koruny české. Léna jsou pozemky nebo statky propůjčované za určitých podmínek do osobního nebo dědičného držení. Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

¹³ Urbář neboli kronika. Zdroj: OBEC NOŠOVICE. *Historie a současnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupný z: <http://www.nosovice.cz/index.php?nid=517&lid=CZ&oid=7558>

Ze zápisů známého lidového slezského písmáka Jaroslava Ludvíka Mikoláše uvádí Ing. Eduard Zachara (1995) ve své práci, že se první písemnosti o znaku obce Nošovice objevily v Karolínském katastru (z 20. let 18. století). Znak představoval „muže s nůši“ (již uvedeného Potměnoše). Tento znak se uváděl do roku 1848, objevil se opět až po roce 1945 a pouze do roku 1950. K znovu zavedení znaku obce došlo roku 1997, kdy na žádost tehdejšího starosty Nošovic Františka Vencla vytvořil Jan Tejkal, „tvořitel“ obecních symbolů, nový oficiální znak obce.

Druhý záznam v Josefinském katastru (z konce 80. let 18. století) uvádí znak, který zobrazoval dvě zkřížené radlice a krojidlo nad trávnickem. Znak představoval „selský zemědělský charakter obce Nošovice.“ (Zachara, 1995, s. 3)

Ředitel Zemského archivu v Opavě PhDr. Karel Müller v minulém století napsal publikaci¹⁴, ve které opravuje nepřesnosti týkající se pečeti popsanych roku 1962 v časopise Těšínsko J. L. Mikolášem. „Mikoláš omylem popisuje úplně jiné znamení, tzv. mluvící – krácejícího muže s nůši. To se však objevuje až na razítkách v tomto století¹⁵,“ napsal Müller a jako pečetidlo Nošovic uvedl „nad trávnickem se volně vznášející zkřížené radlice a krojidla“.

Shrneme-li dostupné prameny (Zachara, Müller), dospějeme k následujícímu závěru. V první řadě bychom si měli uvědomit, že v 18. století Potměnošovice oficiálně ještě neměly obecní znak. Podobně jako mnoho českých obcí si v 18. století i Potměnošovice pořizují své pečetidlo. Z toho vyplývá, že Zachara ve své práci zřejmě mylně uvádí slovo „znak“ obce. Co však není stále jisté, je období, kdy se používalo pečetidlo „nad trávnickem se volně vznášející zkřížené radlice a krojidla“ a kdy už „krácející muž s nůši“, nebo zda se tyto dva symboly v určitém období překrývaly.

Od roku 1945 užívání symbolů obce už nezůstává tolik složité. V nejstarší dochované kronice obce Nošovice (z roku 1950) se vyskytují razítka „muže s nůši“.

Oficiální znak obce vzniká roku 1997 (jak je dříve zmíněno) a tento znak prezentuje obec Nošovice doposud. Znárodňuje zlatou nůši, zelenou limpu¹⁶ a krojidlo.¹⁷

---

¹⁴ Obec Nošovice vlastní pouze ofocený výtisk práce K. Müllera. Název této publikace, o heraldice (nauka o znacích) a sfragistice (nauka o pečetích), proto není znám.

¹⁵ Tzn. ve 20. století.

¹⁶ Limp je potřeba sladovníka k přehrabávání sladu při jeho sušení. Zdroj: OBEC NOŠOVICE. *Historie a současnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupný z: <http://www.nosovice.cz/index.php?nid=517&lid=CZ&oid=7558>

„Zlatá nůše vyjadřuje dnešní název obce Nošovice a společně s černou barvou štítu odkazuje rovněž na starší název Potměnošovice. Současně s tím nůše také koresponduje se starším obecním nošovickým razítkem, jež zachycovalo vyobrazení muže s nůši na zádech.

Stříbrná limpa ukazuje na přítomnost pivovaru Radegast v obci, jakožto na prvek, který podstatně prezentuje Nošovice navenek.

Stříbrné krojidlo navazuje na starší pečetní symboliku z roku 1700 a vyjadřuje zemědělský charakter obce.

Zlatá barva nůše vyjadřuje oproti stříbrné barvě dalších figur její dominantnost, jakožto tzv. mluvící znamení,“ jak uvádí Tejkal (1995).

V průběhu realizace znaku se změnila barva limpy a krojidla ze stříbrné na zelenou. Zelená barva tvořila paralelu k zemědělskému životu v obci a také umístění obce v podbeskydí (jak můžeme vidět na Obr. 2.1).

Obr. 2.1 Znak obce

Zdroj: WIKIPEDIE. *Soubor:Nosovice znak.svg* [online]. 2011. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Nosovice_znak.svg

Obr. 2.2 Obecní prapor

Zdroj: WIKIPEDIE. *Soubor:Nošovice vlajka.jpg* [online]. 2009. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/83/No%C5%A1ovice_vlajka.jpg

Obecní prapor, další ze symbolů obce Nošovice, vznikl společně s oficiálním obecním znakem v roce 1997.

K vytvoření praporu se využila jednodušší kompozice. „List praporu s obvyklým poměrem šířky k délce 2:3 je rozdělen na tři svislé pruhy v poměru 1:2:1, přičemž prostřední z nich

¹⁷ Krojidlo je část pluhu ke zpracování půdy. Zdroj: OBEC NOŠOVICE. *Historie a současnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupný z: <http://www.nosovice.cz/index.php?nid=517&lid=CZ&oid=7558>

je černý se zlatou nůší, jakožto dominantním znamením obce, zatímco oba krajní pruhy jsou stříbrné (analogicky k barvám limpy a krojidla).“ (Tejkal, 1995) Aby prapor korespondoval s upravenou verzí znaku, nahradil J. Tejkal postranní stříbrné pruhy zlatými (jak můžeme vidět na Obr. 2.2).

Prvotní podobu znaku a praporu navrhl PhDr. Karel Müller, následně tyto symboly poupravil a realizoval Jan Tejkal.

Z výše uvedeného textu je znát historie obce a její promítnutí do současnosti. Ve znaku a vlajce obce lze naleznout nejstarší stěžejní charakteristiky minulosti, zejména nůši, kterou nosil Potměnoš, dále rádlo, které naznačuje rozvoj zemědělské výroby v obci Nošovice od dávné minulosti až do současnosti a limpu, jež naznačuje nástup průmyslové výroby, která proslavila obec daleko v zahraničí, tedy pivovar Radegast.

2.2 Dějinné události v obci Nošovice do roku 1945

Následující období, které se věnuje tato kapitola, trvající zhruba 300 let, bylo poznamenáno třemi významnými válkami. Nejdříve to byla třicetiletá válka v 17. století a dvě světové války ve 20. století.

2.2.1 Rozvoj obce po třicetileté válce

Osud Nošovic je historicky spjat s rozvojem Frýdeckého panství. Po majitelích z Lohova¹⁸ se novým majitelem Frýdeckého panství stává olomoucký biskup Stanislav Pavlovský, který po třech letech panství prodal Bartoloměji Bruntálskému z Vrbna. Během jeho vedení byla část sedláků osvobozena od robotnických prací na venkově. Ti, kteří povinně robotovali, museli vykonávat „pěší robotu“¹⁹, a také provádět úkony, které jim vrchnost nařídila. V období třicetileté války²⁰ přešlo panství do dražby. Koupil ho v roce 1636 Jiří, hrabě z Oppersdorfu. Obyvatelé obce byli v roce 1636 povinni odvádět vrchnosti 79 tolarů a 9 grošů za rok. Roku 1636 vlastnila obec 3 menší mlýny poháněné vodou, valchu na válení sukna, rybník určený k chovu pstruhů a potok. V roce 1664 osadníci povinně odváděli 106 tolarů a 30 grošů vrchnosti a 138 tolarů „císařské berní“, tedy daň. Roku 1651 po smrti Jiřího hrabě

---

¹⁸ Z kroniky, kterou nechal sepsat Matouš z Lohova, čerpá Ing. Eduard Zachara (1995).

¹⁹ Manuální práce (Zachara, 1995, s. 6).

²⁰ Konala se v letech 1618–1648.

z Oppersdorfu přijal panství za své jeho nezletilý syn František. Než dosáhl 18 let, staral se o Frýdecké panství jeho poručník Bernard, Hrabě z Pražma. Po úmrtí Františka převzala panství v roce 1691 jeho žena Anna Zuzana Beezová. Po své matce dědila Marie Ludovika, hraběnka Pražmová, která v letech 1708 předala panství Františku Vilému. Dále pak 1731 syn Viléma Jan Nepomuk, hrabě Pražma, který založil obec Pražmo. (Zachara, 1995)

V první polovině 18. století pod útlakem vrchnosti vygradovalo napětí mezi nevolníky a přišla z jejich strany vlna vzpour a rebelií na mnoha panství. V důsledku toho se vydávaly nové „urbáše“, ve kterých byla vymezena práce všech poddaných.

Psal se rok 1737, když v Nošovicích vyrostla **první hospoda**. Právo dopřát si pivo a kořalku měli však jenom fojtkové²¹. Pivo se dováželo z pivovaru města Frýdek, přestože existoval zámecký pivovar.

Zřízení hospody naznačuje vzrůst počtu obyvatel v obci. V roce 1770 obývalo Nošovice přibližně 160 vesničanů. V tomto období jsou zaznamenány významné politické změny. V roce 1781²² Josef II. zrušil nevolnictví. Současně v této době Josef II. pochopil nutnost podpory hospodářského rozvoje regionu.

Na svých cestách po Evropě sesbíral císař Josef II. mnohé zkušenosti. Ze svých výprav například shledal, že silnice říšských korunních území jsou oproti Prusku značně zaostalé. Proto vydal prohlášení úprav a **výstavby silnic** za účelem zkvalitnění spojení mezi regiony a mimo jiné také z vojenské strategie. Roku 1782 se tedy opravovala stará vozová i vojenská cesta od Nového Jičína a přes Frýdek pokračovala směrem na Těšín a dále pak na území Polska do Bělska.

O výstavbu úseku cesty, které náleželo Frýdeckému panství, se musel postarat jeho majitel, tedy Jan Nepomuk, hrabě Pražma. Část, která vedla od hranice Moravy ve Frýdku do panství Tošanovice, byla rozdělena na dva díly. Obyvatelé Nošovic opravovali jeden díl, a to na území Frýdku, Pánských Nových Dvůrů a Dobré. Celkem 36 osadníků odpracovalo 108 hodin práce na silnici. (Každý ze 14 osadníků měl za úkol pracovat tři dny s koňmi a zbylých 22 osadníků pracovalo po tři dny „pěší robotou“.) Tyto dny se osadníkům počítaly do robotních povinností.

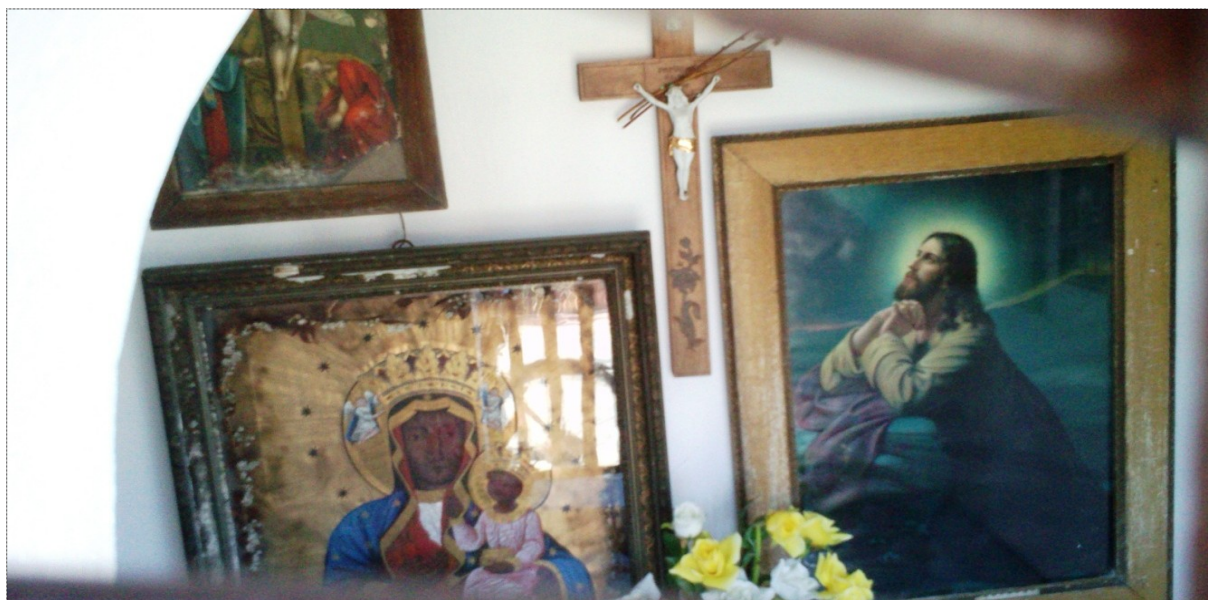
²¹ Tehdejší první starosta Jura Skotnica. (Zachara, 1995, s. 4)

²² Zrušení nevolnictví osvobodilo poddané od přímé závislosti na vrchnosti. Zdroj: ZÁKLADNÍ ŠKOLA KAZDĚJOV. 1781 – Patent o zrušení nevolnictví [online]. 2008 [cit. 2013-02-30]. Dostupné z: <http://zskaznejov.webnode.cz/products/a1781-patent-o-zruseni-nevolnictvi/>

V roce 1797 koupili panství manželé: princ Albert Saský a jeho žena arcikněžna Kristina, dcera císařovny Marie Terezie.

Následovalo období válečných událostí, které se promítlo i do života obce Nošovice. V době napoleonských válek, kdy v roce 1812 přecházela vojska Napoleona Bonaparte z Ruska na západ, byla postavena **kaplička** v Nošovicích (vnitřní prostory kapličky můžeme vidět na Obr. 2.3). Podle pověsti jsou pod kapličkou zakopaní vojáci (napoleonští nebo ruští). Před mnoha lety se nošovický kronikář z vyprávění dověděl, že při orání pole blízko této kaple, se našla šavle, píka²³ a další různé bojové nástroje z doby Napoleona. Z tohoto vzniklo pojmenování vyvýšené části půdy „Na Piketě“.

Obr. 2.3 Pohled do kapličky přes mříže

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

V roce 1903 u příležitosti odpoledního procesí z kostela v Dobré do Nošovic se uskutečnilo svěcení sošek v kapličce. (Kronika 1. díl, s. 118–119)

Kaplička je pouze historickým připomenutím rozsáhlejších událostí. Podle pověsti byla vystavěna na místě bývalého napoleonského „špitálu“ (polní nemocnice, francouzsky picket), kde se léčili zranění francouzští vojáci a ruští zajatci. V současné době je zajímavostí, že se v lidové mluvě označuje slovem piket polní cesta, jdoucí nedaleko zmíněné kapličky,

²³ Píka neboli kopí k pušce, bodná zbraň. Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník českých synonym* [online]. 2008 [cit. 2013.03-11]. Dostupné z: <http://www.slovník-synonym.cz/>

tvořící hranici mezi obcemi Nošovice a Dobrá. (Fotografie kapličky se nachází v Příloze č. 12.)

Po smrti A. Saského (1822) převzal Frýdecké panství arcikníže Karel a po něm arcikníže Albrecht. V době jeho správy panství roku 1848 byla zrušena robota, což uvolnilo ruce občanům Nošovic a mohli se více věnovat zemědělské činnosti a řemeslům. (Historická mapa Nošovic se nachází na Obr. 2.4.)

Obr. 2.4 Historický mapový podklad z let 1836–1852

Měřítko mapy je 1 : 47 000

Zdroj: MAPY.CZ. *Nošovice – historická mapa* [online]. 2011 [cit. 2013-04-14] Dostupné z: http://www.mapy.cz/#q=No%25C5%25A1ovice&t=s&x=18.463654&y=49.653676&z=12&d=muni_4570_1&l=5&c=Z-F-T-C

Zásadní událostí, která ovlivnila vývoj obce, byla stavba železniční tratě z Kojetína do polského Bílska, která vedla přes Frýdek. Rozdělna v roce 1880 selské pozemky Nošovic a vznikla osada „**Malé Nošovice**“ (viz Příloha č. 30). Tímto také vzrostl význam výše uvedené polní cesty „Piket“ a několika dalších polních komunikací, které spojovaly sociálně a ekonomicky centrum Nošovic s nově vznikající osadou Malé Nošovice.

Polovina 19. století naznačuje rostoucí ekonomickou sílu a význam obce Nošovice. V roce 1845 ze 100 nošovických dětí pouze 25 docházelo do školy, přestože byla zavedená povinná

školní docházka.²⁴ Všechny děti do školy nedocházely zřejmě z důvodu, že do roku 1873 musely děti z Nošovic chodit na farní školu v Dobré. Přes léto, kdy bylo hodně práce na polích a pastvách, musely děti pomáhat. V zimě zase některé nemohly do školy kvůli chudobě, kdy rodiče neměli peníze na pořízení teplého oblečení a bot dětem. Osvícení představitelé obce pochopili, že nevzdělaná mládež není dobrým východiskem pro její rozvoj. Proto se v roce 1874 zahájila **výuka v Nošovicích** v obytné místnosti domu č. 3. Majitel a zároveň učitel-amatér tkadlec Josef Vojkovský byl vzdělaný „v písmě i v počtech“.

Obr. 2.5 Budova první školy v Nošovicích²⁵

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

V roce 1873 na žádost obce Nošovice, povolila Zemská školní rada v Opavě zřízení místní „Národní školy“. Obec odkoupila stavební místo o rozloze 1 900 m² od rolníka Jana Nohla a postavila jednotřídní školu (budova je zobrazena na Obr. 2.5). Do roku 1878 i zde vyučoval Vojkovský, kterého vystřídal učitelé z povolání.

²⁴ V roce 1774 vydala císařovna Marie Terezie *Všeobecný školní řád*, ve kterém byli rodiče vyzváni, aby posílali své děti do škol. Protože v absolutistické monarchii mělo slovo císařovny váhu zákona, úřady vytvářely podmínky, aby co nejvíce dětí mohlo chodit do škol. Od roku 1869 pak platila v rakousko-uherské monarchii povinná školní docházka. Zdroj: UČITELSKÉ NOVINY. *Proměny povinné školní docházky* [online]. 2010–2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5492>

²⁵ Po roce 1948 zde byl místní národní výbor a po roce 1989 byl dům prodán místnímu podnikateli Ladislavu Vojkovskému (Gastroservis). Tehdejší první učitel v té a současný vlastník budovy se jmenuje *Vojkovský*, přestože se nepodařil prokázat příbuzenský vztah, dá se předpokládat příbuznost obou vlastníků. Toto jméno je v obci a okolí velmi běžné, a dokonce sousední vesnice Nošovic se jmenuje *Vojkovice*. Zdroj: Miroslav Kačmarčík

Jak uvádí Zachara (1995) významný posun v obecním školství nastal po roce 1900. V letech 1906–1907 Zemská školní rada v Opavě schválila v Nošovicích dvojtřídku. V bývalé škole nebylo místo na další třídu, proto byla na jaře v roce 1912 postavená nová škola (nejprve dvojtřídku) za 60 tisíc tehdejších korun. Do výuky docházelo 108 dětí a správcem školy se stal „nadučitel“ František Kořínek.

Tato budova dodnes slouží jako nošovická škola (fotografie současné základní školy rozvíjející původní základy vzdělanosti občanů až do dnešních dnů je uvedena na Obr. 2.6 – původní budova, viz levá část komplexu s bílou střechou, má 101 let).

Obr. 2.6 Základní škola a mateřská škola Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Význam polohy obce potvrzuje i to, jak široké okolí využívalo území této obce a bylo s ní v aktivním kontaktu. Příkladem může být **kaple** nacházející se v Malých Nošovicích směrem na Vojkovice. Kapličku nechal postavit v období 1870–1900 občan z Žukova u Těšína²⁶ z úcty k Panně Marii Frýdecké a také na počest všem poutníkům z Těšína, kteří

---

²⁶ Obce Dolní a Horní Žukov mají historickou vazbu na válečné události v Evropě, kdy ruský (resp. ukrajinský) generál Žukov byl pověřen výstavbou na tu dobu moderní silnice spojující tehdejší Těšín a Frýdek. Zdroj: Miroslav Kačmarčík

chodili Pannu Marii Frýdeckou uctívat. Tato kaple je také i určitým projevem hledání identity místní části Malé Nošovice. (Fotografie kapličky se nachází v Příloze č. 13.)

V roce 1890 v Nošovicích již žilo okolo 745 obyvatel, z toho 7 Němců a 12 Poláků. Je zřejmé, že obec rozkvétala stejně jako region. Ve Frýdku v roce 1901 bylo utvořeno okresní hejtmanství. V té době se začalo intenzivně rozvíjet i hospodářství, hlavně průmysl v okolních městech. Hutnictví, strojírenství a těžba uhlí se staly typickými obory zdejšího kraje. V blízkém Frýdku se začíná prosazovat textilní výroba. Ekonomický rozmach získával kontroverzní sociální kontury, které vnímali i místní umělci. Proto se objevila postava **Markýze Géra**, jak pojmenoval Petr Bezruč nastupujícího arciknížete Bedřicha²⁷ ve svých Slezských písních.

Ekonomický rozvoj regionu se projevil v růstu počtu obyvatel v Nošovicích. V roce 1910 obývalo 818 osob, 4 Němci a 20 Poláků. Z celkového počtu obyvatel umělo číst a psát 623 a jen čtení zvládalo 31 lidí. Přes rozvoj průmyslu v blízkých městech stěžejním zdrojem obživy „Nošovjanů“ zůstávalo stále zemědělství. Avšak takzvaní bezzemci byli nuceni hledat obživu v jiných obcích a městech.

2.2.2 Období světových válek

Negativní zásah do rozvoje obce přinesla **první světová válka**. Muži museli bojovat na frontách a 19 z nich ve válce zahynulo (jedním z nich byl bratr otce Marie Mohylové, příběh paní Marie viz kapitola 4.2, s. 51). Ti, co v obci zůstali, hledali si těžko obživu. Také bylo nedostatek učitelů, což omezovalo rozvoj Čechů v obci.

Projevily se i další negativní dopady na české obyvatelstvo obce, zejména v důsledku poněmčování, mobilizací a v neposlední řadě zatýkání. Po skončení války a ještě před vznikem **samostatné Československé republiky** docházelo ke sporům politického i vojenského charakteru o dělení Těšínska mezi Československem a Polskem. Spor vyřešil zásah mocností Francie a Anglie. Výsledkem bylo „zvláštní“ rozdělení Těšína řekou Olzou na dvě části. Historická část města připadla Polsku a strategická část města s vlakovým nádražím na spojnici Bohumín–Košice byla přičleněná k Československu.

---

²⁷ Vrchní armádní velitel z doby první světové války. Zdroj: SMIŘICE A HOLOHLAVY. *První světová válka - World War I* [online]. 2004 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: http://www.smirice.eu/rakousko/rotes%20kreuz/026_050.htm

Jak uvádí Zachara (1995) během první samostatné Československé republiky se obyvatelé Nošovic primárně živili zemědělstvím. Nejvyšší postavení zaujímali samostatní zemědělci, rolníci (domkaři) a živnostníci. Sociálně slabší vrstvou obce byli bezzemci, kteří museli dojíždět vlakem z Dobré (autobusové spoje ještě nebyly zavedené) za práci na Ostravsko, Karvinsko a do Třince.

K významným událostem patří založení **sboru dobrovolných hasičů** (SDH) v březnu roku 1925. Vedle hlavní náplně „pomáhat a chránit“ se také „české dobrovolné sbory staly jedinými ze záchranářů českého Slezska pro český národ,“ tedy nositeli národního uvědomění. (Nošovice, 2003, s. 19)

Ekonomické a sociální podmínky během a po první světové válce vedly ke stagnaci počtu obyvatel obce. V roce 1921 žilo v Nošovicích 821 občanů (z toho 5 Němců). Tato stagnace setrvala až do roku 1930, kdy v obci bylo o 6 občanů méně než v roce 1921.

V třicátých letech, v době krize, se prohloubila chudoba. Nedostatek pracovních příležitostí situaci neulehčovalo. Sociální prostředí přivádělo obyvatelstvo k levicovým politickým stranám. V tomto období první republiky se rovněž výrazně zlepšilo postavení agrární strany. Narůstala polarizace názorového a politického spektra v obci a v celém regionu.

Těžký osud zažila osada Nošovice - Říčky²⁸ před (podepsáním Mnichovské dohody) a **během druhé světové války**. Nejdříve tato osada byla zabrána polskými vojsky (na podzim 1938) s následnou evakuací českého obyvatelstva. Po napadení Polska Německem připadla v roce 1939 osada Nošovice - Říčky k Německé říši.²⁹ Až po druhé světové válce byla osada Říčky přiřazena opět do obce Nošovice.³⁰

Během druhé světové války (v březnu 1945) se zdejší škola přebudovala na polní nemocnici pro německé vojsko.

---

²⁸ Katastr obce Bukovice byl podle přírodních hranic (zejména potoků) rozdělen do tří obcí, a to Dobratice, Nižní Lhoty a Nošovice. Tímto vznikla třetí osada Nošovic nyní nesoucí název Říčky (viz Příloha č. 31).

²⁹ Hranicí mezi Polskem a Československem v roce 1938 a od prvního září 1939 mezi protektorátem Böhmen und Mähren a Německem byly potoky, kde se nyní nachází přivaděč do Žermanické přehrady. Němci zabrané území bylo pojmenované Olsagebiet. (Kronika Nošovic - 1. díl, s. 151)

³⁰ Zdroj: Marie Mohylová, pamětnice z Nižních Lhot

Vedení obce podléhalo tzv. komisaři³¹ jménem Kauder, šlo o občana německé národnosti původem z Nošovic. Stál v čele obecního úřadu, který se nacházel v budově první nošovické školy.

I v této pohnuté době hlavní hospodářskou náplní Nošovic bylo zemědělství. Přesto se zde již projevovaly další ekonomické aktivity. Na počátku 40. let se nacházely v obci: pila, dvě kovárny, zařízení na pálení cihel, tři hospody a mlýn. K významným událostem patřila začátkem 40. let elektrifikace Nošovic a zavedení autobusové dopravy z železniční stanice Dobrá směrem na Morávku (firma Karel Carbol z Morávky).

2.2.3 Hrdinové z Nošovic

Německá okupace prokázala, že lid Lašska byl oddán idejím Československa. Nejen junácká obrana Čajánkových kasáren v nedalekém Místku Československými vojáky proti vstupu okupantských vojsk do města je toho příkladem, ale i mnoho konkrétních hrdinů můžeme naléznout přímo z Nošovic. O dvou příkladech je nutné se zmínit, abychom pochopili, že v této obci žili lidé pracovití, ale i bránící svou vlast.

Během druhé světové války položilo život celkem 13 občanů Nošovic. (Zachara, 1995)

Je velmi málo známo, že občan **Rudolf Pastor** z Malých Nošovic, který dělal tlumočníka německému komisaři na obecním úřadě, vyzrazoval místním rolníkům informace, kteří občané obce mají být vysláni na nucené práce do Německa. Nošovičtí zemědělci, skuteční vlastenci, aby zabránili vydávání občanů Nošovic na nucené práce, fiktivně potvrzovali obecnímu úřadu, že tyto občany zaměstnávají na svých hospodářstvích, poskytovali jim dle tehdy platných zákonů obživu a nuceně odváděli německému státu dodávky zemědělských produktů (obilí, máslo, vejce, špek atd.). Takto bylo zachráněno několik desítek mladých Nošovjanů díky solidaritě jejich spoluobčanů.

Druhým příkladem hrdinství občanů Nošovic za druhé světové války je **Antonín Mikoláš** z osady Říčky. Dle historických pramenů byl zdravý, inteligentní, vysoký a velmi pohledný mladý muž, kterému navíc nechyběl opravdový kus odvahy a vlastenectví. V pátek 2. června 1939 nastal den, kdy napsal teprve dvacetiletý Antonín první řádky do svého deníku. Byl to den počátku jeho hrdinských činů. Rozhodl se pomoci československé zemi od fašistických

---

³¹ Komisař byl tzv. správcem obce. Zdroj: Rostislav Vojkovský, kronikář obce Dobrá

okupantů vstupem do letectva (s sebou si vzal dvě fotografie své dlouholeté přítelkyně Marie Carbolové, viz Příloha č. 39 a fotografie ze s. 57). Po dlouhých a namáhavých měsících výcviku a bojích 12. srpna 1941 zahynul při srážce letounu Master u Hullavingtonu. Tělo je uloženo na hřbitově v Chippenham Wiltshire (hrob 1-H-7). Hrdinství Antonína Mikoláše zdůrazňuje i skutečnost, že před rokem 1989 předaly britské vojenské orgány naší vládě urnu s prstí z hrobu letce (tato relikvie s dalšími dokumenty o hrdinství nošovického občana je uložena ve Slovákém leteckém muzeu ve městě Příbor).³² V 90. letech byl Antonín Mikoláš morálně rehabilitován a hodnost LAC³³ (Leading Aircraftman) mu byla změněna na hodnost major.³⁴ (Pozůstalosti a pomník A. Mikoláše viz Příloha č. 3, 4, 5, 38 a 40.)

Milníky obce Nošovice jsou zasazeny hluboko do historie Laška, Těšínského a posléze Frýdeckého panství, ale též i do dějin Československa díky pracovitosti a odvážným činům místních občanů. Nikdo však na konci druhé světové války nemohl tušit, jak dynamicky bude v dalších desetiletích relativně poklidný život podhorské zemědělské obce změněn.

---

³² Základní informace byly získány od paní Amálie Mikolášové (Dobratice), příbuzné Antonína Mikoláše, pamětníků z „Holcyn“ (z části Nižní Lhoty a Dobratic), z gymnázia Český Těšín T. Hudec (ředitel gymnázia), kde Antonín Mikoláš studoval a také z: PAVELČÍK, František. Vojenský pilot Antonín Mikoláš byl i v RAF. *Frýdecko-místecký a třinecký deník*. 2013-02-25, s. 8.

³³ Po kapitulaci Francie v červnu 1940 byli naši vojáci evakuováni do Anglie, kde byli piloti přijati do RAF (osobní číslo A. M. bylo 787422). V RAF se zahraničním pilotům přiřazovaly nižší hodnosti (proto mu byla přiznána pouze LAC).

³⁴ Zdroj: PAVELČÍK, František. Vojenský pilot Antonín Mikoláš byl i v RAF. *Frýdecko-místecký a třinecký deník*. 2013-02-25, s. 8. a Marie Mohylová (kdysi Carbolová)

3 Analýza vybraných událostí obce v období 1945–2012

Následující analýza poukazuje na převratnou změnu charakteru obce v poválečném období.

3.1 Základní charakteristiky obce

Západně od okresního města Frýdek-Místek ve vzdálenosti sedmi kilometrů se nachází Nošovice. Rozloha obce činí 646 ha v nadmořské výšce 346 m. K 1. lednu roku 2013 dosáhl počet všech obyvatel v Nošovicích počtu 982. Mužů a žen nad 15 let je téměř shodný počet, mužů je 416 a žen 421. V přilehlém okolí se nachází obec Dobrá (počet obyvatel 3045), Skalice (je součástí Frýdku-Místku), Nižní Lhoty (počet obyvatel 252), Dobratice (počet obyvatel 1159), Vojkovice (počet obyvatel 599), Horní Domaslavice (počet obyvatel 733) a Pazderna (počet obyvatel 273).³⁵

Současným Nošovicím vévodí průmyslová zóna, sousední rozvodna elektrického proudu a areál nošovického pivovaru, jak je zřejmé z leteckého snímku (viz modré a šedé objekty v centru obce a uprostřed snímku - Obr. 3.1). Zeleně je označena rychlostní silnice R/48, která odděluje Malé Nošovice od průmyslové zóny a centra obce. Na západním okraji obce je zřetelný tok řeky Morávka. Na východním okraji průmyslové zóny je vidět ležený pruh stromů kolem přivaděče do Žermanické přehrady. Za přivaděčem na jih od rychlostní silnice vidíme domy a pole osady Říčky, kterou protíná řada potoků (tzv. říček, viz zelené pruhy porostů stromů a keřů). Jedním z potoků je Říčky (viz Příloha č. 32), který rozděluje Nošovice od Dobratic (nedaleko červené čáry na východní straně snímku se nachází rodiště válečného hrdiny majora A. Mikoláše).

Nutno poznamenat, že po roce 1945 obec provází opakované změny hranic a jejího statutu. Po druhé světové válce byla k obci Nošovice přiřazena část katastru bývalé obce Bukovice, tzv. osady Říčky (v minulosti hovorově byla osada též označována jako „Holcyny“, Zadky apod.).

---

³⁵ Údaje o celkovém počtu obyvatel v jednotlivých obcích je datováno k 1. lednu 2013.

Zdroj: MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty obyvatel v obcích* [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

Po roce 1945 obec Nošovice provází integrace a zpětná desintegrace s obcí Nižní Lhoty a Dobrá. V roce 1960 došlo ke sloučení obcí Nošovice a Nižní Lhoty. Název obce zněl Nošovice – Nižní Lhoty. Přesně 20 let poté se uskutečnila integrace sedmi obcí pod obec Dobrá, Nošovice se uváděly pod názvem Dobrá 4 – Nošovice.

Obr. 3.1. Letecký snímek Nošovic a blízkého okolí

Měřítko mapy je 1 : 47 000

Zdroj: MAPY.CZ. *Nošovice – letecká mapa* [online]. 2011 [cit. 2013-04-14] Dostupné z: http://www.mapy.cz/#q=No%25C5%25A1ovice&t=s&x=18.463654&y=49.653676&z=12&d=muni_4570_1&l=15&c=Z-F-t-c

Od 1. ledna 1991 se Nošovice opět stávají samostatnou obcí. Přesto, že Nižní Lhoty³⁶ nejsou od roku 1991 součástí Nošovic, reálný život obce spojuje (existuje společný oddíl kopané, klub důchodců, myslivecké sdružení, děti z Nižních Lhot navštěvují základní školu v Nošovicích, řada sociálních služeb pro občany je společně zajišťována oběma obcemi atd.).

³⁶ Z jazykového hlediska je velmi zajímavá změna názvu obce. Ve starých dokumentech se používá název Dolní Lhoty. V současné době (neznámo, od které doby) se používá staroslověnské označení Nižní Lhoty (např. „nižné“ je běžným označením ve slovenštině). Obdobný je název sousední obce Vyšní Lhoty (nikoli „horní“, jak je v současné češtině běžné). Z té doby jsou také známy názvy např. Morávka (blízká obec a řeka), Baška (blízká přehrada a obec), s kterými se také setkáváme v chorvatském jazyce. Názvy obcí Nižní a Vyšní Lhoty jsou spojeny s příchodem osídlenců do regionu, kteří museli splácet po určitou dobu (lhůtu) poplatky za klučení (mýcení) lesů, aby získali zemědělskou půdu pro svou obživu. Zdroj: Miroslav Kačmarčík

Z hlediska rozvoje ekonomiky a charakteru obcí se cesty Nošovic a Nižních Lhot po roce 1945 značně odlišovaly. Nižní Lhoty dosud zůstávají podhorskou vesničkou v podstatě zemědělského charakteru. Zato Nošovice se postupně přeměňují v další průmyslové centrum regionu.

3.2 Rozvoj obce v letech 1945–1968

Kapitola se věnuje ekonomickým a sociálním aspektům rozvoje Nošovic v letech 1945–1968.

3.2.1 Historické aspekty ekonomického rozvoje obce

Po osvobození obce **5. května** v roce **1945** místní obyvatelstvo přebralo moc po německém komisaři a rozvinul se společenský a hospodářský vývoj v návaznosti na stav před okupací v roce 1939. (Kronika 1. díl, s. 142) K obci byla zpět přiřazena osada Nošovice - Říčky. Hlavním hospodářským oborem se stalo soukromé zemědělství a uplatňovala se řada místních řemeslníků a drobných podnikatelů. K největším výrobním provozům zde patřila pila (kterou můžeme vidět na Obr. 3.2). (Boční pohled na Pilu Nošovice viz Příloha č. 18)

Obr. 3.2 Pila Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Podle Kroniky Nošovice (1. díl) dne 18. května 1945 došlo k nechtěnému „zasažení“ majitele pily Augustýna Nohla při neopatrném zacházení se zbraní občanem Juřicou. Na následky zranění Nohel podlehl. V následujícím období se Nohlova pila znárodnila.

Hospodářský vývoj v obci se nestačil stabilizovat do předválečné úrovně, protože přišli politické změny po **25. únoru 1948**.³⁷

V roce 1950 byla zřízena školka v přízemí místní školy.

Nejsilnějším zásahem do ekonomiky obce a celého regionu však bylo rozhodnutí o kolektivizaci zemědělství. Tento razantní zásah do soukromého vlastnictví vyvolal politickou diferenciaci obyvatelstva a soustředěný politický nátlak na některé větší rolníky (tzv. kulaky).

Nakonec kolektivizace zemědělství byla prosazena vznikem **Jednotného zemědělského družstva** v Nošovicích roku 1956 a v sousedních obcích. Tento radikální zásah do hospodaření v podhorském zemědělství způsobil v některých obcích jejich rozvrat a úpadek řady zemědělských družstev (například v sousedních Vojkovicích). Zemědělské družstvo z Vojkovic bylo zařazeno do nově vzniklého Státního statku Hnojník. V obci Nošovice a sousedních obcích zemědělská družstva využívala zkušenosti bývalých „větších“ rolníků, kteří vstoupili nuceně do družstev, a proto tato družstva ekonomicky přežila. Bylo zřejmé, že malá zemědělská družstva nejsou dlouhodobě schopna udržet svou rentabilitu, a začala se slučovat.

Zemědělské družstvo v 50.–60. letech patřilo k největším zaměstnavatelům v obci.³⁸ Zbytek obyvatelstva dojíždělo za prací do měst (muži do blízkých hutí, dolů a strojírenských závodů, ženy do nedalekých textilek nebo podniků místního hospodářství).

Ekonomickou dominanci zemědělského družstva v obci a blízkém okolí začaly ovlivňovat některé investiční stavby regionálního a dokonce i mezinárodního charakteru. Rozvoj průmyslu v kraji a růst měst jako Ostrava, Frýdek-Místek nebo vznik zcela nového města Havířov si vyžádal zásadní změny v technické infrastruktuře v regionu. Nošovice byly výrazně zasaženy těmito investicemi.

---

³⁷ Po druhé světové válce byli členové národního výboru do roku 1948 zástupci politických stran KSČ, ČSSZ, SD, NS a JSČZ.

Po roce 1948 se složení Národního výboru změnilo a členy byli zástupci Národní fronty a mas. složek. (Kronika Nošovic - 1. díl, s. 136)

³⁸ Na tomto místě děkuji předsedovi Zemědělského družstva vlastníků Nošovice panu Zdeňku Školovi za informace a ověření pravdivosti textu o vývoji zemědělství v obci po roce 1945.

V roce 1974 se nošovické zemědělské družstvo rozrostlo do mimořádně rozsáhlého celku (JZD Beskyd Nošovice o výměře 3,5 tisíc ha) a rozkládalo se v podstatě v pruhu obcí od slovenských hranic (obce: Morávka, Krásna) a dále mezi řekou Morávkou a Státním statkem Hnojník (obce: Pražmo, Raškovice, Vyšní Lhoty, Nižní Lhoty, Nošovice, Dobrá) a na severní straně dosáhlo až k Žermanické přehradě (obec: Pazderná). Vznikl takto relativně rozsáhlý podhorský agrokomplex zaměřený na produkci brambor, podhorských obilovin a další produkci vhodnou pro dané klimatické a půdní podmínky (naštěstí po krátké době experimentů nařizovaných „Prahou“, kdy se musely v družstvu pěstovat plodiny zcela nevhodné pro tuto oblast).

Družstvo v zájmu zajištění potravinové soběstačnosti Československa začalo se rovněž soustřeďovat na chov dobytka (prasat, drůbeže a zejména skotu), a proto začalo představovat staré soukromé „grunty“³⁹ a budovat nové velkokapacitní stáje, silážní jámy, haly na uskladňování sena, slámy, krmiv apod.

Postupně se měnil i způsob hospodaření v družstvu v podobě zavádění metod velkovýroby a mechanizace zemědělských prací. Scelovala se malá pole rozoráním mezí, likvidací remízků. Začalo se využívat traktorů a nákladních automobilů při zpracování půdy namísto koní, docházelo k melioraci,⁴⁰ dále přirozené hnojení bylo nahrazováno umělými hnojivy, začala se zavádět chemická ochrana rostlin proti škůdcům atd. Na jedné straně tyto kroky zefektivnily zemědělskou činnost, snížily se nároky na zemědělskou sílu, zlepšily se pracovní podmínky zemědělců, ale na druhé straně existovala značná negativní zátěž na životní prostředí.⁴¹

Značný vliv na region a obec měla výstavba Žermanické přehrady v letech 1951–1958,⁴² jejíž stavba si vyžádala zcela nový projekt, procházející obcí Nošovice. Šlo o **vybudování přiváděče vody** v letech 1951–1958 z řeky Morávky do Žermanické přehrady (viz Příloha č. 36 a 37). Na tomto místě nutno poznamenat několik zvláštností a specifických dopadů na obec Nošovice. V první řadě nutno upozornit na to, že byla fyzicky od obce Nošovice tímto přiváděčem oddělena osada Říčky, která leží na protilehlé straně tohoto přiváděče oproti centrální části přiváděče. Dále tento přiváděč je technickou zvláštností, protože překonává

³⁹ Gruntem se v místním hovorovém jazyce chápá ucelený soubor zemědělských staveb a dalšího zázemí jako chlévy, stodoly, přípravy krmiv, obytných budov pro námezdní pracovníky apod. Zdroj: Miroslav Kačmarčík

⁴⁰ Opatření, zejm. odvodňování a zavodňování, směřující ke zlepšení půdy. Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

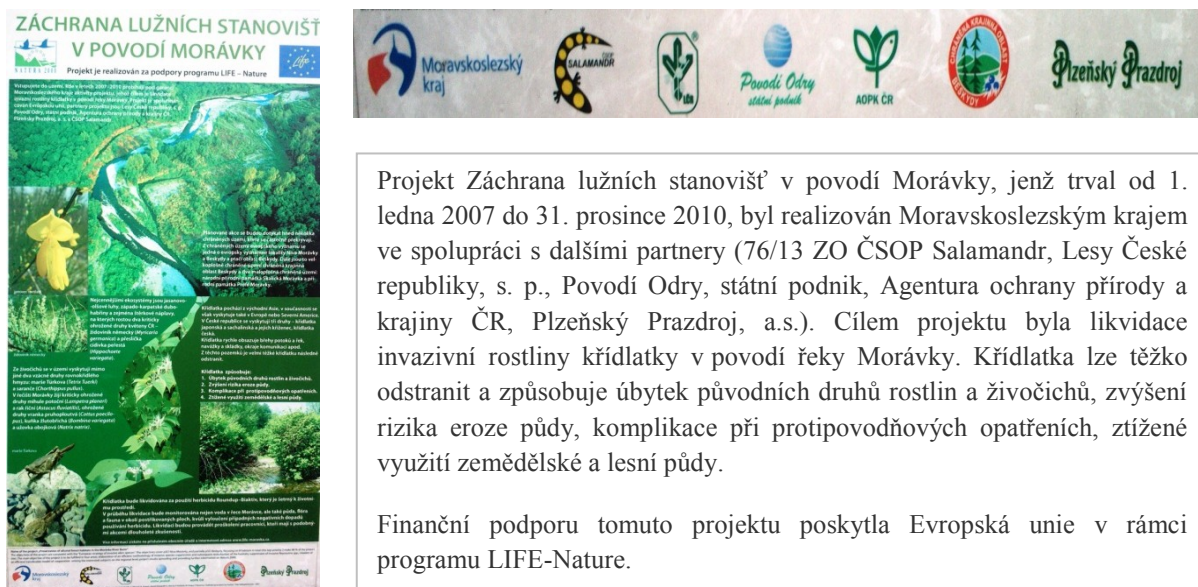
⁴¹ Uvedené informace ověřil a doplnil Zdeněk Škola, předseda ZDV Nošovice.

⁴² Žermanická přehrada byla uvedena do trvalého provozu v roce 1967. Zdroj: Interní informace Žermanické přehrady

terén tak, že voda z řeky Morávky je transferována podle potřeby do přirozeného koryta řeky Morávky nebo do přivaděče, čímž Morávka jako jedna z mála řek ve střední Evropě má ve spodní části dva toky vtékající do odlišných koncových řek⁴³.

Východní větev (přivaděč) řeky Morávky vtéká do řeky Luciny a Žermanické přehrady, tudíž vody z pramenů v obci Morávka se touto východní větví dostávají do řeky Ostravice (Odry) v Ostravě přes řeku Lucinu⁴⁴ (viz Příloha č. 6). Západní větev toku (přirozená řeka) vtéká do řeky Ostravice na rozhraní obcí Staré Město a Frýdek. Z ekologického a historického hlediska získala obec Nošovice touto stavbou dvě zajímavosti. Přivaděč dle některých informačních zdrojů⁴⁵ je druhým nejdelším umělým vodním kanálem ve střední Evropě.

Obr. 3.3 Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky⁴⁶

Projekt Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky, jenž trval od 1. ledna 2007 do 31. prosince 2010, byl realizován Moravskoslezským krajem ve spolupráci s dalšími partnery (76/13 ZO ČSOP Salamandr, Lesy České republiky, s. p., Povodí Odry, státní podnik, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Plzeňský Prazdroj, a.s.). Cílem projektu byla likvidace invazivní rostliny křídlatky v povodí řeky Morávky. Křídlatka lze těžko odstranit a způsobuje úbytek původních druhů rostlin a živočichů, zvýšení rizika eroze půdy, komplikace při protipovodňových opatřeních, ztížené využití zemědělské a lesní půdy.

Finanční podporu tomuto projektu poskytla Evropská unie v rámci programu LIFE-Nature.

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013) – foto vývěska nedaleko nádraží ČD v Dobré

⁴³ Interní informace Žermanické přehrady (dokumentace uložena v přehradní zdi). Získáno dne 23. března 2013.

⁴⁴ Řeka pramení pod Prašivou a též protékající Šenovem. (viz Příloha č. 6) Zdroj: ŠENOV. Lucina [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://zdeneksebesta.net/senov/lucina.html>. V původním místním jazyce byl potok a v spodním toku řeka nazvána Lucina, která byla také místními obyvateli označována jako potok Račok a nyní se již používá název Lučina (stejně nazvaná i obec u Žermanické přehrady, která byla vybudována po zaplavení části obce Soběšovice Žermanickou přehradou. Zdroj: Den otevřených dveří VD Žermanice, 23. 3. 2013 a pamětníci.

⁴⁵ Informace poskytl starosta obce Nošovice a průvodce Žermanickou přehradou na dni otevřených dveří VD Žermanice, 23. března 2013.

⁴⁶ LIVE-MORÁVKA. Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky [online]. 2007 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.life-moravka.cz/>

Řeka Morávka, která prochází mezi obcemi Nošovice a Skalicí (nyní část Frýdku-Místku) se stala významně ekologicky chráněnou přírodní památkou.⁴⁷ (Na Obr. 3.3 si můžeme prohlédnout projekt: Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky. Fotografie řeky Morávky viz Příloha č. 33.)

Současně na obec Nošovice působí dopady druhého ekologicky chráněného území CHKO Beskydy,⁴⁸ jejíž okraje se nacházejí několik kilometrů od Nošovic v obci Vyšní Lhoty.

V tomto historicky a ekologicky jedinečném prostoru byly v 50.–60. letech postaveny ještě další strategické liniové stavby a související zařízení. Významnou stavbou procházející ve dvou směrech obcí Nošovice je **velkokapacitní vodovod** vedoucí pitnou vodu z přehrady Morávka⁴⁹ případně z vrtných zdrojů a čističky vody ve Vyšních Lhotách do města Havířov. Tento vodovod prochází napříč pozemky uprostřed obce a nošovickým lesem. V Malých Nošovicích byla vybudována odbočka tohoto velkokapacitního vodovodu do Frýdku-Místku, který má velmi zvláštní funkci. Buď voda z přehrady Morávka je převáděna do vodovodu, který vede z přehrady Šance do Frýdku-Místku a Ostravy, nebo je obrácen tok vody a voda z přehrady Šance posiluje zásobování vodou město Havířov. Tedy velkokapacitní vodovody procházejí obcí Nošovice, mají strategický význam pro kraj a v dalších obdobích, o kterých budu v práci psát, tyto vodovody se staly jedním z předpokladů pro rozvoj průmyslu v obci Nošovice.⁵⁰

Mezinárodní význam má investice na území obce Nošovice, která se skládá z výstavby **rozvodny vysokého a velmi vysokého** napětí a liniových staveb (vedení vysokého a velmi vysokého napětí) jihozápadním a severním směrem.

Rozvodna v době výstavby patřila k druhé největší ve střední Evropě (Na Obr. 3.4 se nachází rozvodna elektrického proudu tak, jak ji vidí občané Malých Nošovic. Pohled na rozvodnu z centra Nošovic viz Příloha č. 21). Její strategický význam není spojen

---

⁴⁷ 1. ledna 2007 byla vyhlášena část řeky Morávky – **Skalická Morávka** Ministerstva životního prostředí národní přírodní památkou. Tento úsek řeky je přirozený, technicky málo upravený úsek, divočící a větvičí se štěrkonosné řeky v oblasti západokarpatského flyše (horniny charakteristickou střídáním úrovní jílovců a pískovců) v Podbeskydské pahorkatině. Zdroj: OBEC NOŠOVICE. *Přírodní památka - řeka Morávka* [online]. 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.nosovice.cz/index.php?id=517&lid=CS&oid=1743317>

⁴⁸ Zajímavost o Beskydech viz Příloha č. 43.

⁴⁹ Přehrada Morávka byla postavena roku 1964 a zprovozněna v roce 1967, prioritně plní vodárenskou funkci, a to jako zdroj pitné vody pro města Frýdek-Místek, Havířov a Český Těšín. Vodní dílo Morávka patří k víceúčelové vodohospodářské soustavě povodí řeky Odry. Zdroj: Interní informace Žermanické přehrady

⁵⁰ HRADY.CZ. *Morávka* [online]. 1995-2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.hradycz.cz/index.php?OID=4933>
POVODÍ ODRY. *Morávka* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.pod.cz/atlas_toku/moravka.html

jen se zabezpečením elektrické energie pro průmysl na Ostravsku, ale má i značný mezinárodní význam. Tato rozvodna provozuje energetické soustavy České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska. Přestože v době budování v roce 1966 patřila k technicky dobře vybaveným rozvodnám, měla značné dopady na životní prostředí a urbanismus obce. Ochranná pásma kolem rozvodny a vedení proudu oddělila centrum obce od jejích dalších částí a osadu Malé Nošovice odtrhly od obce Dobrá. Současně v ochranných pásmech je omezená výstavba objektů a jsou zde i částečná rizika ekologického a zdravotního charakteru. (Ochranné pásmo a vliv elektromagnetického vlnění na zdraví člověka viz Příloha č. 7.)

Obr. 3.4 Část rozvodny v Nošovicích⁵¹

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Přesto, že v současné době je rozvodna plně automatizována, její negativa pro obec nelze v podstatě odstranit. Velkým nebezpečím pro obec je případné rozšiřování rozvodny a budování nových tras vedení s vysokým a velmi vysokým napětím. Nošovicemi procházejí vedení velmi vysokého napětí (220–400 kV) a vysokého napětí (110 kV). Naštěstí bylo upuštěno od výstavby vedení jednosměrného proudu s napětím 1000 kV. Toto napětí by zcela

---

⁵¹ Uvedený obrázek, který zobrazuje negativní ekologické a estetické dopady rozvodny na Nošovice, je glosován v kapitole 4.1.8, strana 61.

ohrožovalo život obyvatel a zemědělské činnosti v obci. (Rozšíření a oprava elektro-rozvodny v roce 2006 viz Příloha č. 8.)

3.2.2 Dopady ekonomického rozvoje na život obce

Výrazný **ekonomický rozvoj** zemědělského družstva a investiční akce na území obce podpořily i rozvoj služeb pro obyvatelstvo. Přídělový systém v 50. let postupně zanikl a začal rozvoj služeb „v mezích příležitostí“ socialistického trhu. V Nošovicích posilovalo spotřební družstvo Jednota zabezpečující zejména prodej potravin a dalších produktů potřebných pro vesničany. Oživil se život řady hostinců, jak v centrální části, tak v Malých Nošovicích, a zejména na významu získával **hotel Družba**, který měl i na tu dobu velký a i technicky dobře vybavený sál. Hotel Družba se stal místem jak politických, tak společenských akcí a byl do částečné míry kulturním centrem obce.

Dílním kulturním centrem se stala **základní škola**, kterou navštěvovaly zejména děti z Nošovic a blízkých Nižních Lhot. Obec Nošovice ale neměla možnosti plně zabezpečit kulturní a sportovní potřeby občanů (například hřiště na kopanou pod bývalým národním výborem svými parametry nevyhovovalo soutěžním zápasům), proto začaly obce Nošovice a Nižní Lhoty své aktivity koordinovat. **Spolupráce Nošovic a Nižních Lhot** postupně vedla také k integraci obou obcí (1960), ale i řady klubů, například v kopané (využívalo se hřiště v Nižních Lhotách), svazu myslivců atd.

Velmi zajímavým a velmi krátkým údobím oživené politického života a aktivit podnikavých lidí v obci byl rok 1968 a částečně rok 1969. Vstup vojsk Varšavské smlouvy již před půlnocí 20. srpna 1968 a projíždějící tanky a vojenská technika po silnici 48 (nynější silnice 648) z polského Těšína do vnitrozemí Československa přes osadu Malé Nošovice uhasily veškeré naděje obyvatel na nový rozvoj společnosti. Pro místní obyvatelstvo průjezd obrovské masy vojsk obcí byl celoživotním negativním zážitkem.

3.3 Obec v období 1969–1989

Přestože v letech 1968–1969 došlo ke značným politickým změnám v Československu, naštěstí nebyly přerušeny některé připravované investiční projekty. Mimořádný význam pro obec Nošovice mělo zahájení výstavby nošovického pivovaru **Radegast** v roce 1966.

(Autentické informace o počátcích pivovaru se nachází v Příloze č. 44 – Pivovarská legenda dohlíží na Radegast už přes 40 let. Fotografie vjezdu do pivovaru Radegast viz Příloha č. 14)

Z Kroniky Nošovic (1. díl) se dovídáme, že zkušební zahájení výroby piva se uskutečnilo 16. listopadu 1970 a první doušky desetistupňového Radegastu si mohli štamgasti vychutnat 8. ledna 1971. Kvalita Radegastu byla také řádně ohodnocená čestným titulem jakosti Státní jakostní inspekcí České republiky.

Obr. 3.5 Pivovar Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Výstavbou pivovaru došlo skutečně o zásadní změnu rozvoje obce. Na tu dobu pivovar se špičkovou technologií zaměstnal přes tisíc pracovníků, kteří byli dokonce dováženi autobusy z Frýdku-Místku, Havířova a dalších obcí a měst. Špičkové pivo Radegast (12°) a nošovickou desítku znal nejen celý ostravský region, ale i celá Česká republika. Toto pivo se dokonce dováželo do Sovětského svazu, NDR, Maďarska, Bulharska a dalších zemí pod obchodní značkou Radhost.⁵² (Východní pohled na nošovický pivovar směrem od HMMC k centru obce si můžeme prohlédnout na Obr. 3.5).

---

⁵² Zdroj: pivovar Radegast - Informace z exkurze konané dne 19. srpna 2012

Pivovar dal obci zcela novou identitu, přeměnil obec z ryze zemědělské podhorské vesnice na průmyslově zemědělskou obec, která tím získala dobrou **image mezinárodního charakteru**. Zásadně se měnily sociální i ekonomické podmínky v obci. Začala intenzivní kooperace místního zemědělského družstva a pivovaru zejména po vybudování sladovny, kdy zemědělci pěstovali pro pivovar pivovarský ječmen a odepírali pro chov dobytka pivovarnické mláto. V roce 1976 se mohl pivovar pyšnit jednou z nejmodernějších sladoven pro zajištění vlastního sladu a jeho exportu. Tím se nepřímě stabilizovala a zproduktivňovala zemědělská výroba v Nošovicích.

Dále byla budována **dopravní infrastruktura**. V roce 1976 se rozšířila železniční vlečka, která původně vedla pouze do rozvodny elektrického proudu, přímo do areálu pivovaru. Byl vybudován provoz ČSAD zajišťující rozvoz piva (vjezd do areálu ČSAD se nachází na Obr. 3.6). Výrazně byla posílena autobusová doprava do Nošovic.

Obr. 3.6 Areál ČSAD Frýdek-Místek

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Staré domy v centru Nošovic byly zbourány a nahrazeny výstavbou bytových domů pro zaměstnance (viz Příloha č. 16) a mateřskou školkou. Za bývalým národním výborem byl vybudován sportovní areál, jehož stavbu podpořil pivovar, dále se rozvíjel hotel Družba (později přejmenován na Radegastův šenk), místní základní škola atd.

Pivovar intenzivně podporoval společenský život v obci a je pro obec považován za mimořádně pozitivní investici. Pivovar Radegast byl „ozdobou“, ale i do značné míry „garancí“ rozvoje moderních Nošovic. V roce 1988 byla překročená hranice 1 mil. hl. piva uvařeného za rok. Pivovar tuto roli v podstatě plnil až do roku 1989 a částečně ještě na počátku 90. let již jako akciová společnost, která vlastnila také pivovary v Mostě a Velkých Popovicích. Nošovice těsně po revoluci se staly po Plzni druhým pivovarským centrem v Československu, resp. v České republice. Skupina pivovarů se sídlem v Nošovicích pokrývala podíl zhruba 17 % prodeje piva na českém trhu. Tato příznivá role pivovaru pro obec skončila po převzetí pivovaru zahraničními investory a v roce 1999 se z akciové společnosti stal pouze provoz skupiny Plzeňský Prazdroj a.s. (Zdroj: M. Kačmarčík, starosta obce)

Obr. 3.7 Pole za areálem zemědělského družstva a pivovarem

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Po vstupu zahraničních investorů byla výroba piva v Nošovicích výrazně modernizována, proto zde nyní pracuje jen několik stovek pracovníků dělnických profesí a několik desítek manažerů technického zaměření. Ze „zašlé slávy“ spolupráce pivovaru a obce zůstává jen obchodní spolupráce se zemědělským družstvem a příspěvek **k ochraně životního prostředí** (čistička vody, laboratorní analýzy vody atd.). (Na Obr. 3.7 jsou vidět dráty velmi vysokého napětí, které esteticky a ekologicky negativně ovlivňují Nošovice.)

Pivovar od samého začátku věnoval ekologii výraznou pozornost například vybudováním čističky vod. Vyčištěná voda vtéká do řeky Morávky, monitoringem vodních zdrojů a ovzduší. Pivovar již v minulosti postupně nahradil vnitropodnikovou dopravu na naftový pohon prostředky poháněnými plynem. Dále přebudoval kotelnu, která spalovala mazut,⁵³ na plynovou kotelnu, přičemž využívá místních zdrojů plynů v oblasti Komorní Lhotky a Třanovic (proto pivovar vybudoval vlastní plynovod mezi kotelnou a těmito lokálními zdroji). Navíc nutno ocenit, že v mezích ekonomických možností pivovar poskytuje obci drobnou donátorskou pomoc dodnes. Přesto, že pivovar Nošovice je ve vlastnictví zahraničních investorů, má nadále pro identitu obce a jejích občanů značný význam. Obchodní značky piva z Nošovic Radegast a Birell jsou svázané s obcí a s hrdostí občanů na tuto obec.

Pivovar také podporoval řadu kulturních a sportovních akcí, provozoval sportovní družstva, financoval hudební skupiny atd. Příkladem může být klub stolního tenisu, který se účastnil vrcholných soutěží v republice, vychoval dokonce olympijskou reprezentantku, rodačku z Nošovic, Janu Dobešovou.

Je tedy zřejmé, že společenské změny v období od roku 1989 oslabily pozitivní synergický efekt symbiózy pivovaru a obce.

3.4 Vývoj Nošovic po roce 1989

Společenské změny po roce 1989 ovlivnily vývoj v Nošovicích jak z hlediska ekonomického rozvoje, tak z pohledu sociálního a politického.

Politickou orientaci v obci ovlivňují dva faktory. Mnoho občanů pracovalo a pracuje v průmyslu, a tudíž převládá v obci středo-levicová orientace. Do obecního zastupitelstva po rozpadu Občanského fóra se zásadně prosazují místní nezávislí politici, kteří rozvíjejí obec zejména s ohledem na potřeby jednotlivých místních částí a pod vlivem velkých investic dopadajících na život v katastru obce.

Důsledkem politických změn v roce 1989 byl rozpad integrované obce Dobrá, která zahrnovala i obec Nošovice, došlo k osamostatnění obce Nošovice a zřízení obecního úřadu.

---

⁵³ Mazut je velmi těžkým derivátem rafinace ropy. (Zbytek po destilaci ropy používaný jako palivo nebo surovina na výrobu minerálních olejů.) Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Při této desintegraci obce Dobrá došlo dokonce k historickému rozdělení obcí **Nošovice a Nižní Lhoty**. Vznikla samostatná obec Nižní Lhoty (přibližně 250 obyvatel, čímž obec Nošovice klesla počtem obyvatel pod 1000 osob)⁵⁴, přestože zástavba Nošovic a Nižních Lhot na sebe navazuje, děti z Nižních Lhot navštěvují Základní školu a mateřskou školu Nošovice, místní sdružení se nerozdělila (myslivci, sportovci, důchodci apod.) a obec Nižní Lhoty využívá řady služeb z Nošovic (například výrobu a rozvoz jídel pro seniory).⁵⁵

Nošovice výrazně posílily **investice** do sociálně kulturní oblasti. Byl vybudován obecní dům, ve kterém se nachází knihovna, schůzovní sál, kadeřnictví a v přízemní místní prodejna potravin a smíšeného zboží (viz Příloha č. 19). Dále byla rekonstruována místní základní škola, která svým vybavením patří k velmi kvalitním malotřídním školám. Za školou se nachází druhý, nově postavený, velký sportovní a společenský areál (v tomto areálu se každoročně konají Nošovické slavnosti, viz Příloha č. 42) zahrnující budovu se šatnami pro sportovce, občerstvením pro turisty, místní občany a nezbytným sociálním zabezpečením pro sportovce a návštěvníky akcí. Dále v areálu je fotbalové travnaté hřiště, kurty pro tenis a volejbal, dětské hřiště, atletická dráha a amfiteátr s jevištěm a krytým hledištěm. Tento areál a jeho vybavení má nadstandardní úroveň z hlediska okolních obcí. Kulturní význam tohoto areálu dokresluje výstavba Božích muk nedaleko od areálu (viz Příloha č. 20).

V budově, kterou obec převzala od zemědělského družstva,⁵⁶ byl vybudován obecní úřad, místní pošta a ordinace místního lékaře (budova obecního úřadu je zobrazena na Obr. 3.8).

Návštěvníky obce zaujme také velmi dobře udržovaná hasičská zbrojnice, která již má i historickou hodnotu (viz Příloha č. 17).

Obec rovněž provozuje pro ekonomicky slabé a rodiny s dětmi, případně pro seniory obecní bytovky, čímž realizuje pozitivní sociální politiku. Určitým nedostatkem v oblasti kultury je to, že hotel Družba (Radegastův šenk) byl restituován a dochází k postupné devastaci sálu, jakož i celého hotelu. Obec usiluje o zakoupení a rekonstrukci tohoto hotelu, aby byly obnoveny kulturní a společenské akce v obci, které zde mívaly značnou tradici.

---

⁵⁴ V důsledku investic v Nošovicích, to znamená pivovar, rozvodna, rychlostní silnice, průmyslová zóna, klesl počet obyvatel na konci roku 2010 na cca 974 obyvatel, což je přibližně jenom o 100 obyvatel více než před sto lety. Zdroj: MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty obyvatel v obcích* [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

⁵⁵ Zdroj: Miroslav Kačmarčík

⁵⁶ Augustýn Nohl dobrovolně vstoupil do JZD a *Nohlův statek* JZD poskytl. Obec pak tuto budovu převzala od zemědělského družstva a vybudovala zde po roce 1989 obecní úřad. Zdroj: R. Vojkovský, kronikář obce Dobrá

Zánik mateřské školky pivovaru obec nahradila vybudováním mateřské školky rozšířením místní základní školy.

V obci místo jednoho tradičního hostince byla vybudována ubytovna původně pro zaměstnance místních podniků, posléze pro návštěvníky obce (viz Příloha č. 15). V Malých Nošovicích dochází k postupné přestavbě původní restaurace na hotel Nošovice (viz Příloha č. 29).

Určitým negativem v této osadě je, že součástí budovy restaurace byl v minulosti i malý obchůdek s potravinami a smíšeným zbožím. S jeho zánikem tato osada nemá žádný obchod.

Obr. 3.8 Budova obecního úřadu Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Po společenských změnách v roce 1989 se rozvinulo v Nošovicích i **malé a střední podnikání**. Vznikly místní obchody, oživila se činnost Nošovické (Nohlovy) pily, soukromí podnikatelé začali provozovat restaurace, velmi ceněná je provozovna čistírny peří. Bývalá budova národního výboru, byla po roce 1989 prodána místnímu podnikateli, který zde provozuje servis v oblasti gastronomických zařízení (viz Obr. 2.5, s. 15). V obci působí také autodopravci a další drobní podnikatelé v oblasti služeb.

Po transformaci družstevního zemědělství v roce 1993 došlo k rozdělení Zemědělského družstva Nošovice na **Zemědělské družstvo vlastníků Nošovice** (o výměře 1466 ha

zemědělské půda) a Družstvo Raškovice (vlastníci a zemědělci z horských obcí Raškovice, Pražmo, Morávka, Krásna).

Obr. 3.9 Zemědělské družstvo vlastníků Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Nošovické družstvo se po transformaci specializuje zejména na produkci mléka, hovězího masa a zelí (Zemědělské družstvo vlastníků Nošovice se nachází na Obr. 3.9). Dále produkuje obiloviny, krmivo pro živočišnou výrobu a doplňkové produkty. Patří dosud k progresivnějším zemědělským družstvům na rozdíl od jiných, které zanikly, například tím, že Nošovické kysané zelí získalo od Evropské unie ochrannou registraci, čímž se stalo v roce 2007 desátým českým produktem, který získal unijní ochranu.⁵⁷ Touto známkou se mohou pyšnit například: Becherovka, Třeboňský kapr nebo Olomoucké tvarůžky. Dále pak v roce 2010 bylo Nošovické kysané zelí oceněno Ministerstvem zemědělství ochrannou známkou Regionální potravina.⁵⁸

⁵⁷ ČESKÝ ROZHLAS. *Nošovické kysané zelí se stane chráněnou známkou* [online]. 1997–2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomika/_zprava/395318

⁵⁸ „Čtvrtým rokem uděluje Ministerstvo zemědělství značku Regionální potravina nejkvalitnějším zemědělským nebo potravinářským výrobkům, které zvítězí v krajských soutěžích. Projekt má za cíl podpořit domácí producenty lokálních potravin a motivovat zákazníky k jejich vyhledávání na pultech obchodů, na farmářských trzích či přímo u výrobců. Spotřebitelé mohou vybírat z celkem 273 oceněných produktů. Značka Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky z každého kraje.“ Zdroj: REGIONÁLNÍ POTRAVINA. *Značka*

Velkým zásahem do hospodaření družstva byl vznik průmyslové zóny Nošovice, kdy 260 ha⁵⁹ zemědělské půdy vhodné pro produkci zelí a obilovin bylo zabráno pro účely rozvoje průmyslu v Nošovicích. Navíc do ekonomiky družstva zasáhla i ta skutečnost, že moderní technologické stavby družstva (velkokapacitní kravín, zelárna, technické zázemí družstva apod.) přímo navazovaly na pole, která byla převedena do průmyslové zóny. Tímto vznikají družstvu zvýšené náklady na dopravu, na zajištění kvality půdy (nákup a pronájem pozemku v jiných obcích) pro pěstování obilovin, zelí a píce pro živočišnou výrobu.⁶⁰ (Vzpomínky starosty Nošovic na zahájení výstavby v průmyslové zóně viz Příloha č. 9.)

Dalším negativním faktorem pro činnost zemědělského družstva je zemědělská dotační politika EU a monopolizace výroby vstupů do zemědělství (hnojiva, chemické produkty k ochraně rostlin) a monopolizace zpracovatelů produkce zemědělců (mlékárny, masný průmysl, prodejní řetězce atd.). Tyto cenové nůžky zemědělské družstvo překonává dotacemi na zemědělskou výrobu a za zabránění zemědělské půdy pro průmyslovou zónu (po ukončení dotací za zabránění půdy pro průmyslovou zónu je existence družstva a zemědělské výroby v obci zcela nejasná). Pokles pracovníků v zemědělském družstvu z několika stovek v minulosti se nyní snížil pod hranici 100 zaměstnanců.

Vedle nejasné perspektivy zemědělského družstva zhruba v desetiletém horizontu existují **obavy o provoz pivovaru**, neboť zahraniční investor (korporace Bass) zvažuje strategické varianty o racionalizaci produkce piva ve střední Evropě. Díky tomu, že pivovar v nedalekých polských Tychách nedosahuje technologické úrovně výroby a kvality piva jako nošovický Radegast, je ještě zajištěn na několik příštích let dynamický rozvoj nošovického pivovaru. V současné době pivovar v Nošovicích je druhým největším výrobcem piva v České republice (jen o nepatrně větší výstav piva je v plzeňském Gambrinusu).

Nutno zaznamenat další negativní dopad na zaměstnanost v obci. Jak již bylo zmíněno, místní **rozvodna elektrického proudu** byla plně automatizována a počet zaměstnanců společnosti ČEZ a ČEPS byl snížen na minimum. Další plánované rozšíření rozvodny

---

Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky z každého kraje [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/o-projektu/>

⁵⁹ STRATEGICKÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY. *Průmyslová zóna Nošovice*. [online]. 1994–2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/strategicke-prumyslove-zony>

⁶⁰ Plochy uprostřed obce Nošovice (zhruba 300 ha) se vyznačují výraznou bonitou průmyslové investice. Po roce 1990, kdy zemědělské pozemky ztratily strategický význam potravinové soběstačnosti států, nic nebránilo investorům aktivně usilovat o toto území. Vláda České republiky v zájmu podpory investic zahraničních investorů vybrala několik strategických zón, jednou z nich byla nošovická průmyslová zóna. Nejdříve o zónu projevila zájem společnost Kia, posléze BMW a nakonec Hyundai. Zdroj: starosta Nošovic M. Kačmarčík. V příloze bakalářské práce číslo 9 jsou uvedeny vzpomínky starosty M. Kačmarčíka na období stavby HMMC.

a vedení vysokého napětí je závislé na rozvoji průmyslu na Ostravsku. Díky zřízení průmyslové zóny v Nošovicích se dostává místní rozvodna do kapacitních problémů v tom, že odběr elektrické energie průmyslové zóny Nošovice je tak vysoký, že musí být posíleno vedení velmi vysokého napětí z Prosenic (Přerovsko) do Nošovic. Tato skutečnost zřejmě blokuje výstavbu dvou vedení velmi vysokého napětí z Nošovic do Ostravy a na Karvinsko.

Velkým zásahem do katastru obce Nošovice byla realizace dlouhodobého záměru o vybudování **rychlostní silnice (R/48)** která by byla součástí rychlostní silniční sítě mezi jižní a severní Evropou. První fáze výstavby této rychlostní silnice po roce 1990 mezi Frýdkem-Místkem a lokalitou Podlesí (v Malých Nošovicích) neměla na rozvoj obce mimořádný vliv, avšak druhá navazující fáze do obce Třanovice zásadně ovlivnila rozvoj Nošovic.

Obr. 3.10 Rychlostní silnice R/48 (pohled z mostu na silnici 648 směrem na Český Těšín)⁶¹

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Dosud negativa převládají nad pozitivy. Rychlostní silnice prochází obcí souběžně se železnici (jak můžeme vidět na Obr. 3.10), čímž došlo k fyzickému oddělení osady Malé Nošovice od centra obce a od osady Říčky.

⁶¹ Obrázek dokumentuje konfliktní situaci v rozvoji obce. Je pořízen ze silnice 648, která odděluje nošovický les od zbylé oblasti Malých Nošovic. Dále vidíme rychlostní silnici a souběžnou železnici do Českého Těšína, které oddělují Malé Nošovice od průmyslové zóny. Dále v popředí se nachází integrované bezpečnostní centrum a za ním budovy HMMC a jeho subdodavatelů. V pozadí se rýsují hory CHKO Beskydy.

Ke zprovoznění úseků stavby rychlostní komunikace R/48 došlo ve dvou etapách:

- v roce 2004 zprovozněn úsek Frýdek-Místek – Dobrá
- v roce 2006 zprovozněn úsek Dobrá – Tošanovice.

Dále v důsledku úsporných opatření nebyla učiněna dostatečná ochrana obyvatelstva od hluku a ochrana polní zvěře. Dodatečnými investicemi (výstavba plotu a krátkého úseku protihlukové stěny kolem silnice) se podařilo částečně snížit extrémní dopady rychlostní silnice na životní prostředí. Navíc kontraproduktivní „aktivistická hnutí zelených“ zabránila dobudování mimoúrovňového křížení (MÚK) rychlostní silnice R/48 v prostoru mezi osadami Malé Nošovice a Říčky, které mělo zajistit dopravní a přepravní obsluhu průmyslové zóny v Nošovicích. Tímto negativním postojem aktivistů je veškerá doprava vedena z průmyslové zóny severozápadním směrem především na silnici procházející nedaleko centra obce Nošovice a na starou silnici 48 (nyní 648).⁶²

Situace mezi hranicí obce Nošovice a rychlostní silnicí R/48 je značně nebezpečná jak pro osobní a nákladní dopravu, tak zejména pro obyvatelstvo z osady Malé Nošovice (přestože se zde v roce 2009 uskutečnila výstavba chodníku o délce přibližně 845 m, který nemá pokračování po mostu přes rychlostní silnici R/48 a dál na katastru obce Dobrá).

Rozhodnutí o výstavbě průmyslové zóny Nošovice⁶³ mělo pro okres Frýdek-Místek a Ostravsko mimořádný ekonomický a sociální přínos.

Podle některých odborných stanovisek je na Ostravsku a Frýdecko-Místecku v důsledku přímého přínosu průmyslové zóny Nošovice a nepřímého důsledku (výstavba satelitních zón v Českém Těšíně, Frýdku-Místku, Hrabové, Mošnově atd.) velmi významná, resp. mimořádná. Došlo ke snížení nezaměstnanosti v regionu o tři procentní body, protože v průmyslových zónách se zaměstnává ve vazbě na výrobu v Nošovicích přibližně 16 tisíc pracovníků⁶⁴. Velmi pozitivně byl ovlivněn i rozvoj v okrese Frýdek-Místek, ve kterém je relativně nízká míra nezaměstnanosti. Jde o jeden z mála okresů na Moravě a ve Slezsku,

---

⁶² Zdroj: ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC. *Rychlostní silnice R48* [online]. 2011 [cit 2013-04-10]. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/C6FD8FA59C8E5C12578B6004FCD62/\\$file/RSD_R48_6_11.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/C6FD8FA59C8E5C12578B6004FCD62/$file/RSD_R48_6_11.pdf) a Miroslav Kačmarčík

⁶³ O průmyslové zóně vláda ČR uvažovala již několik let po roce 1990, např. diskutovalo se, zda umístit továrnu společnosti KIA do Nošovice nebo do Žiliny, resp. zda převést výrobu automobilu BMV z Británie do Střetí Evropy a vystavět továrny BMV v Nošovicích či v Německu. Vlastní výstavba zóny započala až v roce 2001. Zdroj: Interní zdroje HMMC

⁶⁴ Interní zdroje HMMC

kde je zaznamenán přírůstek počtu obyvatelstva. V ostatních okresech Moravskoslezského kraje, včetně Ostravy, dochází k poklesu počtu obyvatel.

Investice do průmyslové zóny Nošovice a souvisejících ekologických a dalších infrastrukturálních opatření byly velmi vysoké.

„Konečné vyúčtování sice doběhne až konce tohoto roku, je ale vysoce pravděpodobné, že suma přímých pobídek a slev dosáhne plné výše. A tu vláda v roce 2007 stanovila na 5 528 089 346 korun. Z toho přímá investiční podpora činí 2,4 miliardy korun, dalších 1,7 miliardy získá Hyundai jako slevu na dani z příjmu, na tvorbu pracovních míst šlo 700 milionů, zbytek tvoří sleva na koupi pozemku. K tomu je nutné připočítat i náklady, které se do přímých pobídek pro HMMC nepočítaly, Moravskoslezský kraj je ale musel vynaložit. Především kvůli automobilce se modernizovala dopravní síť zhruba za deset miliard korun, čtyři úřady práce v regionu pak pro Hyundai sháněly zaměstnance a kraj také do vybudování fabriky platil Korejcům nájem kanceláří.

Vydatné finanční injekce si dotáhly i další továrny, které se podílejí na dodávkách pro nošovický Hyundai i slovenskou Kiu. Sungwoo Hitech, který vyrábí plechové díly, se usídlil v průmyslové zóně Ostrava-Hrabová, za což si nechal připlatit od státu téměř miliardu korun. Další korejský subdodavatel Plakor Czech, který se specializuje na přístrojové desky a nárazníky, zase ke vstupence do Mošnova získal jako bonus půl miliardy.“ (Hruška, 2013, č. 16, s. 25–26)

Rovněž Hyundai investoval obrovské prostředky do objektů v průmyslové zóně, podle interních zdrojů investice Hyundai činily okolo 1 miliardy eur.⁶⁵ Rozsáhlé investiční náklady vynaložily další korejské firmy v ostatních průmyslových zónách (např. Mošnov, Hrabová, Český Těšín atd.), ale konkrétní informace nejsou dostupné. Proto je zřejmé, že: „podle předloňského šetření Agentury pro regionální rozvoj (ARR) jsou zahraniční investoři v Moravskoslezském kraji spokojeni a neuvažují o tom, že by se posunuli jinam.“ (Hruška, 2013, č. 16, s. 26)

Tyto investice mají mimořádný přínos jak pro korejské investory, tak pro české hospodářství. Automobilka HMMC v roce 2012 vyrobila 303 000 osobních automobilů, čímž splnila cílové parametry investičního projektu. Dokonce v některých obchodních

---

⁶⁵ Dále zdroj: YOUTUBE. *Hyundai Opens €1 Billion Plant in Czech Republic* [online]. 2009 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=lQ0IMfyGPn0#!

parametrech společnost HMMC předčila poprvé konkurenčního výrobce Škodu z Mladé Boleslavi.⁶⁶

Průmyslová zóna Nošovice měla na obec i další dopady. Podle starosty Nošovic M. Kačmarčíka se nedá srovnávat, co bylo před Hyundaiem a po Hyundai: „Pochopitelně příjem do obecní pokladny byl předtím menší. My máme z průmyslové zóny pouze příjem daně z nemovitosti, nic jiného, protože mají daňové prázdny. A jelikož jsme věděli, že to takhle dopadne, tak jsme vlastně už v době výstavby odsouhlasili změnu koeficientu daně z nemovitosti a povýšili jsme ho z jedničky na trojku. Byla to taková naše obezřetnost.

Tušili jsme, že k nám nebudou přistupovat způsobem: *máme vás rádi* a dávali by peníze do Nošovic. Chtěli jsme legálně dostat peníze, které nám patří, protože ta zátěž pro naši obec je velmi, velmi velká.

Pak byly další úpravy ministrem Janotou atd. Takže ono, jestli byla v roce 2006 daň z nemovitosti půl miliónu a potom bylo několik miliónů, je nesrovnatelné a nedá se to porovnat. Navíc ani já nevím, kolik přesně peněz je třeba z daně z nemovitosti přímo od Hyundai. Trojnásobek platí pro všechny. Jak pro pivovar, rozvodnu, tak pro občany. Proto se nedá říct, že přesně z Hyundai je tolik a tolik peněz, a ani bych to neřekl a ani to říkat nechci.“ (rozhovor ze dne 18. dubna 2013)

Z výše uvedeného vyplývá, že strategická investice přinesla pro stát, region i obec pozitiva, která jsou vykoupena řadou negativ. Jak již bylo výše uvedeno, výstavba průmyslové zóny výrazně ovlivnila z dlouhodobého hlediska fungování zemědělského družstva a stabilitu zemědělství v obci. Nošovický pivovar musí být značně obezřetný při monitoringu ovzduší a podzemní vody, protože výroba automobilů v nedaleké (několik set metrů) průmyslové zóně nese velká rizika. Zejména případná havárie v lakovně je potenciálním ohrožením výroby piva (především pro výrobu celostátně uznávaného piva Radegast a Birell).

V obdobné situaci je i produkce zelí nošovickým zemědělským družstvem (případně imise chemických látek do půdy by výrazně omezily pěstování zelí a rozvoj aktivit v rostlinné výrobě, s možným dopadem na produkci mléka).

---

⁶⁶ Informace poskytl P. Vaněk, Ředitel Oddělení vnějších vztahů a Oddělení správy budov a OŽP, tiskový mluvčí

Průmyslová zóna řeší některé ekologické otázky dílčími opatřeními, například vybudováním zemního valu (viz Příloha č. 22) mezi průmyslovou zónou a centrální částí Nošovic. Tímto opatřením došlo k omezení vlivu hlučnosti i negativních vizuálních dopadů na centrum obce. Ale z druhého pohledu tento val a celá průmyslová zóna definitivně rozbily územní celistvost obce. Pás produkčních objektů, technické a dopravní infrastruktury, začíná technickým zázemím zemědělského družstva naproti obecnímu úřadu v centru obce. Dále se táhne severním směrem přes pivovar, rozvodnu elektrického proudu a průmyslovou zónu až na východ obce k osadě Říčky, kde tento pás je de facto zakončen vodním přivaděčem vody do Žermanické přehrady.

Obec Nošovice fyzicky ztratila svojí celistvost a rozpadá se na **čtyři části** (viz Příloha č. 28), a to centrum Nošovic, průmyslovou zónu, Malé Nošovice a Říčky. Uprostřed obce se nachází jednotný pás areálu zemědělského družstva, pivovaru, rozvodny a průmyslové zóny. Integrita a společenská identita obce byla takto definitivně rozbita. Počátky této desintegrace začaly výstavbou železniční tratě z Frýdku do Bielska a konec této destrukce sourodého charakteru obce dovršila průmyslová zóna. Nutno se vrátit do hluboké minulosti a obdivovat předky, kteří budovali svá obydlí kolem cest v blízkosti lesů a řek, aniž by narušili celistvost polí (polností) uprostřed katastru obce. Moderní doba tuto kulturu soužití přírody a života člověka hrubě narušila v zájmu růstu výroby, exportu a produktivity práce.

Nalezení celistvosti obce je složitým procesem a dosud se to nepodařilo ani v nově připravovaném územním plánu. Jediným pokusem „o virtuální integraci“ obce je zavedení obcí dotovaného internetu pro občany obce, čímž alespoň takto vzdáleně mohou občané komunikovat přes internet nebo telefony mezi sebou nebo s institucemi v centru obce (obecní úřad, pošta, lékař atd.).

Jak vyplývá z předchozího textu, zásadním obratem pro budoucí rozvoj obce bylo rozhodnutí o **vybudování průmyslové zóny**, které započalo roku 2001.

V průmyslové zóně a na přilehlých plochách byla vybudována řada významných objektů a funguje několik firem a institucí.

Hlavní část zóny zabírají objekty výrobce automobilů, společnosti HMMC⁶⁷ (Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.)⁶⁸. Dále v průmyslové zóně se nacházejí subdodavatelé HMMC společnost Hysco⁶⁹ (karosářský plech), společnost Mobis⁷⁰ (předmontáž modulů),

---

⁶⁷ viz Příloha č. 27, 34 a 35

Dymos⁷¹ (výroba sedadel), Glovis (dodavatel logistických služeb pro společnosti Hyundai) a další menší partneři HMMC. (Areál společnosti HMMC a subdodavatelů ve své „naturální kráse“ můžeme vidět na Obr. 3.11.)

V těsné blízkosti průmyslové zóny bylo zřízeno integrované bezpečnostní centrum, kde se nachází česká policie, hasiči a rychlá zdravotní služba.⁷² Toto centrum obsluhuje jak průmyslovou zónu, tak rychlostní silnici a okolní vesnice.

Obr. 3.11 Areál společnosti HMMC a subdodavatelů⁷³

Zdroj: AUTOSERVIS. *Čtyři roky sériové výroby v Nošovicích* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.autoservismagazin.cz/novinky/ctyri-roky-seriove-vyroby-v-nosovicich>

Další perspektivy rozvoje průmyslové zóny a přilehlých volných prostor jsou velmi ambiciózní. Plánuje se výstavba nákladního vlakového nádraží na sever od průmyslové zóny. Rovněž zde má být vybudována vlaková zastávka Nošovice s přilehlým autobusovým

---

⁶⁸ Průmyslová zóna je tak rozsáhlá, že částečně zasahuje do katastru obce Nižní Lhoty. Velmi zajímavé je, že vchod do budovy ředitelství HMMC je již na katastru Nižní Lhoty, přestože naprostá většina areálu HMMC je v Nošovicích. To znamená, že adresa této společnosti je Nižní Lhoty 700 a společnost HMMC je registrována včetně řady daňových a dalších souvislostí v obci Nižní Lhoty. Je paradoxní, že společnost zaměstnávající na počátku roku 2013 zhruba 3 a půl tisíce zaměstnanců je registrována v obci s 252 obyvateli (výsledky počtu obyvatel Nižních Lhot platí k 1. lednu 2013). Zdroj: Miroslav Kačmarčík

⁶⁹ viz Příloha č. 25

⁷⁰ viz Příloha č. 24

⁷¹ viz Příloha č. 23

⁷² Silnici okolo areálu Hyundai hojně využívají in-line bruslaři i cyklisté (viz Příloha č. 26).

⁷³ Snímek je pořízený z doby těsně po dokončení výstavby HMMC.

nádražím (hlavní autobusové nádraží se nachází v průmyslové zóně, velikostí se rovná přibližně autobusovému nádraží ve Frýdku-Místku). Průmyslová zóna je obsloužena dalšími čtyřmi autobusovými zastávkami. Také se předpokládá elektrifikace z Frýdku do Českého Těšína⁷⁴. Dále se zde plánuje dokončení výstavby mimoúrovňového křížení (MÚK), které v současné době je v důsledku ekologických aktivit pozastaveno, jak jsme se již dříve zmínili.⁷⁵

Při tvorbě územního plánu byl zaregistrován zájem dalších investorů. České dráhy uvažují o výstavbě administrativní budovy k zajištění obsluhy nákladního nádraží, rovněž ČEPS projevil zájem v tomto prostoru (mezi rozvodnou a průmyslovou zónou) o výstavbu provozně manažerského centra. O tuto oblast se zajímá developerská organizace s cílem zřízení obchodního centra prodávajícího díly a vybavení automobilů z produkce Hyundai a Kia. Nutno poznamenat, že jde pouze o počáteční úvahy a nebyla doložena konkrétní stavební dokumentace k těmto investicím.

Je zcela zřejmé, že přes obci Nošovice stojí naléhavé zadání připravit strategická rozhodnutí s dopadem pro život obce v několika budoucích desetiletích.

V obci Nošovice je celá řada dalších zajímavostí, které by bylo vhodné zaregistrovat. Bakalářská práce je však zaměřena na milníky rozvoje obce, tudíž vybírá jen podstatné události a jevy charakterizující přeměnu obce v období po roce 1989. Toto období je možné označit jako revoluci. Tedy staletí evolučního vývoje Nošovic byla završena revoluční přeměnou během několika desítek let. Jaká bude další budoucnost Nošovic, je velkou otázkou pro občany, kompetentní instituce i experty.

3.5 Shrnutí poznatků

Po roce 1989 v Nošovicích byly zaznamenány bouřlivé změny, které mají dopad nejen na současný život občanů a aktivity podniků a organizací v obci, ale též zásadně předurčují vývoj této podhorské obce v budoucích desetiletích.

---

⁷⁴ Elektrifikace tratě je dosud blokována negativním stanoviskem občanů obce Střítež u Českého Těšína. Zdroj: Zdeněk Škola

⁷⁵ Zájem HMMC o dokončení stavby je velmi silný, proto lze předpokládat, že stavba mimoúrovňového křížení bude během několika let dokončena. Zdroj: Interní zdroje HMMC

3.5.1 Současný stav

Postupná změna ekonomického profilu obce ze zemědělské podhorské vesničky na průmyslovou obec jedinečného charakteru (někteří experti odhadují, že na území obce Nošovice je vyprodukováno nejvíce HDP na jednoho občana obce v ČR).⁷⁶

Zvláště překotný rozvoj obce za posledních deset let staví před obecní zastupitelství, krajský úřad MSK a další instituce před zásadní úkol, jak vyřešit některé sporné nebo konfliktní otázky rozvoje obce a přílehlého mikroregionu (Sdružení obcí povodí Morávky).

Zejména jde o řešení těchto skutečností:

- a) Promítnout do územního plánu a strategických dokumentů obce vliv produktivních pilířů nacházejících se na katastru Nošovic.. Zejména jde o podcenění dopadu průmyslové zóny, existence rozvodny elektrického proudu a pivovaru Radegast na život v obci a její celistvost. Současně je nutné si položit otázku, jaký dopad na rozvoj obce bude mít zemědělství a další fungování zemědělského družstva.
- b) Symbióza produktivních aktivit a životního prostředí (řeka Morávka, přivaděč, chráněná oblast Beskydy, významné potoky Řepník, Pazderůvka, nošovický les atd.).

Symbióza produktivních aktivit a životního prostředí se stane v nedaleké budoucnosti zásadním problémem obce. Dá se předpokládat, že význam průmyslové zóny bude růst. V průmyslové zóně a v jejím okolí budou realizovány nové produktivní investice. Tedy vlastní investiční činnost a provozování nových produktivních objektů přinese zvýšenou náročnost na životní prostředí. Půjde zejména o světelné a hlukové emise, bude existovat potenciál vzrůstu prašnosti a chemických emisí, bude růst dopravní a přepravní náročnost na silniční a železniční komunikace, vznikne střed zájmu ochrany životního prostředí. Nejde jen o život obyvatel a dopad na existenci polní zvěře a domácího zvířectva na straně jedné, ale také jde o potřeby rozvoje produktivních aktivit zejména výroby, přepravy a dopravy na straně druhé.

Současně lze očekávat rozpor v oblasti ochrany životního prostředí a vztahu samotných výrobců. Výroba piva a zemědělská výroba bude v kontroverzním postavení k ostatním

---

⁷⁶ Informace byly získány z interních zdrojů, zpracovaných pro banky, HMMC apod., které nejsou veřejně dostupné a nemohou být citovány. Nutno si uvědomit, že na katastru obce Nošovice se nachází průmyslová zóna, rozvodna elektrického proudu, pivovar, zemědělské družstvo, provoz ČSAD, pila a další výrobci a provozovatele služeb. Tedy jde o mimořádnou koncentraci produktivních faktorů na malém území s malým počtem obyvatel.

výrobním a přepravním aktivitám na území obce. Bude růst požadavek na bytovou výstavbu mimo centrum obce, protože v centru obce je již minimum ploch pro bytovou zástavbu a na druhé straně jediným reálným prostorem pro bytovou výstavbu v obci je osada Malé Nošovice. Lze očekávat rozšíření ochranných pásem v důsledku případného rozšíření vedení velmi vysokého napětí a budování technické a dopravní infrastruktury atd.

Tyto nároky na bytovou výstavbu budování technické a dopravní infrastruktury bude klást důraz na potřebu na vyjmutí půdního fondu ze zemědělské půdy a převedení do jiných kategorií pozemků. Tento trend bude zcela v rozporu se zájmy zemědělského družstva. Technické a stavební vybavení zemědělského družstva bude ztrácet zázemí v zemědělských pozemcích, které budou v neefektivní přepravní dostupnosti z objektů družstva. Navíc ochranná pásma a zástavba v obci budou vyžadovat změnu v technologiích hospodaření na půdním fondu (plochy se zmenší a zemědělská výroba se stane postupně neefektivní).

Nesmíme opomenout zdůraznění mimořádného historicko-ekologického atributu nošovického katastru. Ze západní, jižní a východní strany katastru je obec sevřena specifickými ekologickými útvary. Ze západu jde o chráněnou řeku Morávku, z jižní strany jde o chráněnou oblast Beskydy a z východní strany jde o jedinečný přivaděč vody do Žermanické přehrady. Na severní straně podstatnou část obce tvoří vojkovický a nošovický les a ekologicky významné potoky Pazderůvka a Řepník. Tudíž jen část hraničního území mezi obcemi Dobrá a Nošovice nemá zásadní ekologická omezení. Z toho plyne, že z ekologicko-urbanistického hlediska obec má zcela zvláštní uspořádání.

Na hranici obce, případně v její blízkosti, se nacházejí významné ekologické útvary. A uprostřed obce se vyskytuje výrobní průmyslová zóna. Interakce mezi těmito dvěma typy prostorů (tzn. ekologické a výrobní zóny) způsobuje již nyní různé ekologické dopady (například zvyšování hladiny vody v období dešťů v potoce Pazderůvka a podmáčení sousedních obytných staveb).

Obytné části obce se nacházejí v nárazníkových pásmech mezi výrobními a ekologickými objekty. Centrum obce se ocitá mezi řekou Morávkou a průmyslovou zónou, zemědělskými stavbami a pivovarem. Malé Nošovice jsou lokalizovány mezi rozvodnou, průmyslovou zónou, rychlostní silnicí a železnicí na straně jedné a vojkovickým a nošovickým lesem na opačné straně. Osada Říčky leží za průmyslovou zónou oddělena přivaděčem do Žermanické přehrady. Z uvedeného vyplývá, že dilema mezi výrobními aktivitami

a životním prostředím budou pro obec Nošovice jedním ze zásadních problémů budoucnosti obce.

- c) Třetí okruh nastolených problémů v obci je spojen s racionálním rozvojem společenského života. Jak již bylo výše uvedeno, v současné době neexistuje rozumné dopravní spojení mezi osadami Říčky a Malé Nošovice a centrem. Všechny historicky vzniklé cesty, případně chodníky byly zástavbou průmyslových objektů zlikvidovány a dokonce hraniční spojnice mezi Malými Nošovicemi a centrem (Piket) byla zprivatizována (tato komunikace byla prodána jednomu podnikateli). Tudíž hovořit o jednotné sociální, kulturní a vzdělávací politice v obci není možné.

Základní škola⁷⁷, mateřská školka, sportovní areál, obecní úřad, lékař, pošta, obchody se nacházejí pouze v centru Nošovic. Navíc jak již bylo uvedeno, centrum Nošovic nemá ani funkční kulturní dům nebo alespoň sál pro společenské a kulturní akce. Obec tohoto významu by měla mít v centru náměstí nebo park, kde by probíhala neformální sociální komunikace občanů. Osady Malé Nošovice a Říčky jsou v podstatě ze společenského a kulturního života (jakož i z hlediska obsluhy školou, mateřskou školou a službami) vyloučeny. Pouze hotel Nošovice nedokonale plní zástupnou funkci „centra“ pro osady Malé Nošovice a Říčky.

Otevírají se tímto dvě zásadní otázky:

- Jak zajisti pro osady Malé Nošovice a Říčky alespoň na minimální úrovni sociální a kulturní standard?
- Jak zajistit integritu obce z hlediska společenského života, vzdělávání a služeb v celé obci v harmonické rovnováze pro všechny občany?

Předpokládaný růst počtu obyvatel v obci zejména v části Malé Nošovice, v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v průmyslové zóně a blízkém okolí (nyní zde pracuje necelých šest tisíc zaměstnanců), bude vyžadovat řešit otázky vytvoření náměstí nebo centrálního parku nedaleko hotelu Nošovice v Malých Nošovicích. Nutno také řešit problematiku kanalizace (případně jiný způsob čištění odpadních domovních vod), plynofikace, místní dopravní obsluhy (výstavba nebo rekonstrukce místních komunikací, výstavba lávky pro pěší a cyklisty

---

⁷⁷ Publikace ZŠ a MŠ Nošovice v celostátních novinách (Právo), viz Příloha č. 41.

přes rychlostní silnici z Malých Nošovic do centra, zajištění místní dopravy spojující průmyslovou zónu, místní osady a novou vlakovou zastávku s centrem obce.

Širší regionální kontext otevírá další zadání pro obecní úřad a jiné instituce. Obec leží na řadě turistických a cyklistických trasách spojující Beskydy, Žermanickou přehradou a okolními městy.

Současně se v obci nachází značný počet atraktivních turistických objektů. Například jde o nevyužitý turistický a rekreační potenciál v těchto oblastech: řeka Morávka, přivaděč, sportovní areál, Boží muka a další sakrální památky. Jsou zde místa významných událostí nebo osobností (rodiště Antonína Mikoláše viz Příloha č. 40) a zejména se nabízí možnost exkurzí ve specifických výroбах: zelárna zemědělského družstva, výroba piva v pivovaru Radegast, výroba automobilů v průmyslové zóně atd. Za zmínění stojí i turisticky významný atribut, kterým je vizualizace celého prostoru obce prostřednictvím internetu, informačních stánků, cedulí, směrnic, obecních novin atd. Například pohledy z mostů nebo z nedalekých kopců (například od Harendy, ze Skalice) nabízejí jedinečné pohledy na kompozici přírody, výroby a dopravní a technické infrastruktury (například už nyní návštěvy z jiných regionů ČR nebo ze zahraničí na tyto prostorové kompozice upozorňují dokonce místní občané).

3.5.2 Strategické návrhy

V návaznosti na poznatky ucelené v předchozích kapitolách a zejména ve shrnutí třetí kapitoly (3.5.1) vyplývají jednoznačné základní směry strategického rozvoje obce.

Jde zejména o tyto směry:

- a) Vypracování studie předpokládaného rozvoje počtu obyvatel a rolí jednotlivých částí obce (centrum Nošovic, Malé Nošovice, Říčky a průmyslová oblast) s horizontem zhruba deseti let.
- b) Vybudovat náměstí nebo parky v centru Nošovic a Malých Nošovicích.
- c) Zpracovat strategický plán vytváření dopravní, technické a sociální infrastruktury (včetně školy, kulturního domu, péče o seniory atd.) v kontextu s výhledy podnikatelských subjektů na území obce (především jde o vnímání budoucího rozvoje HMMC, pivovaru, zemědělského družstva, rozvodny a dalších subjektů v průmyslové zóně a blízkém okolí). Tento strategický plán by měl být dlouhodobým rámcem pro územní plány, které budou postupně v obci vytvářeny.

- d) Jeví se jako zcela potřebné zpracovat střednědobý plán společenských a kulturních aktivit v obci. Cílem tohoto střednědobého plánu by mělo být zapojení do společenského života obce všech subjektů na území obce, harmonizace PR (Public Relations) politik jednotlivých subjektů a obce a vytváření ročních kalendářů kulturních, společenských a sportovních aktivit (obecní slavnosti, dny Radegastu, Family Day HMMC, aktivity dalších podnikatelských subjektů, sportovních oddílů, kulturních kroužků, klubu seniorů atd.). Tento střednědobý plán by měl vytvořit společné PR obce, firem a dalších organizací a institucí (například české policie, hasičů, zdravotních služeb atd.) na podporu cestovního ruchu, turistiky a vytváření **nové image** všech subjektů na území Nošovic případně přilehlých obcí, která by symbolizovala **harmonizaci kultury, technologie a životního prostředí nového typu v souladu se světovými trendy na počátku 21. století.**

Tento stručný přehled strategických směrů dalšího rozvoje obce byl formulován s ohledem na cíl bakalářské práce (milníky rozvoje obce).

Uvedené náměty jsou v souladu s opatřeními, která přijímá obecní úřad v Nošovicích. Starosta obce uvedl konkrétní příklad: „29. dubna začíná přestavba školy na základě dotace, kterou jsme dostali na energeticky úsporná opatření základní školy Nošovice. Dojde k výměně oken, dveří, zateplení obvodového zdiva a alternativního zdroje vytápění. Z našeho rozpočtu se vybudují v půdní vestavbě dvě učebny, jedna počítačová a druhá bude sloužit k výtvarné výchově.“ (rozhovor ze dne 18. dubna 2013)

Obec rovněž realizuje sociálně orientované aktivity, jak sdělil starosta Nošovic: „Dáváme dětem, když nastoupí do první třídy, na školní pomůcky 1500 Kč a když vyjdou z páté třídy a zůstanou tu po celou dobu, tak dostanou druhých 1500 Kč. Tímto způsobem se snažíme motivovat děti i rodiče, aby do Nošovic dávali své děti.“ (rozhovor ze dne 18. dubna 2013)

Dalo by se uvádět mnoho dalších opatření připravovaných obecním úřadem na příklad: pokračování ve výstavbě chodníku, výstavba cyklostezky Nošovice – Morávka (objednaná Sdružením obcí povodí Morávky), příprava výstavby kanalizace v centru obce, výkup pozemků v Malých Nošovicích za účelem vybudování místního společenského centra umožňujícího sportování a relaxaci místních občanů atd.

V následující kapitole jsou nastíněny možnosti formy a varianty podpory identity a image obce a subjektů nacházejících se v obci prostřednictvím mediálních prostředků.

Z hlediska zadání bakalářské práce a jejích cílů, zejména s ohledem na zaměření oboru Ekonomická žurnalistika, obec Nošovice přináší mimořádně kvalitní materiál pro žurnalisty, ale i odborníky zpracovávající strategický rozvoj obce. Zcela neopakovatelný potenciál obce Nošovice je ve zvláštní symbióze kultury zemědělské obce paradoxně s převažující průmyslovou výrobou (v přepočtu na jednoho obyvatele je produkován na katastru obce jeden z největších HDP na obyvatele)⁷⁸ a existenci ekologických faktorů a objektů evropského významu. Obrovský závazek stojí před státní správou, samosprávou a managementy zde se nacházejících podniků, aby budoucnost této obce byla harmonická a nikoli tragická.

---

⁷⁸ Viz text v kapitole 3.5.1

4 Využití řešené problematiky v médiích

Současné globální trendy v ekonomice se odrážejí i do změny myšlení lidí. Zejména u nastupující mladé generace je potřeba nabízet v médiích moderní harmonický pohled na život, na formování mise a vize lidí v pozitivním zorném úhlu života. Nošovice se na základě provedených analýz, rozhovorů, studia dostupných materiálů, rozhovorů apod. jeví jako „laboratoř“ těchto nových trendů koncentrovaných do malé lokality. Obec musí vytvářet pro své občany, ale i pro návštěvníky obce a pro pracovníky zaměstnané v místních podnicích a organizacích Nošovic pozitivně motivující mediální prostředí (Public Relations dále jen PR). Jde o jedinečnou možnost zobrazit soužití výroby s životním prostředím a měnícím se životním stylem.

Velká zodpovědnost leží na novináři. Buď se budou bulvárně a negativisticky dívat na tuto obec a vše, co se zde děje popisovat a zobrazovat negativně, nebo zde budou hledat nové zárodky budoucího pozitivně se rozvíjejícího světa a společnosti.

Podkladový materiál získaný v analytické fázi zpracování bakalářské práce mi umožnil napsat tyto žurnalistické žánry: úvodní článek, interview, glosu a navíc také editoriál, který je zaměřený na etiku žurnalisty.

4.1 Editoriál

Nenávist a lež vítězí

Na úvod žurnalistické části bakalářské práce se musím zamyslet nad etikou žurnalistů. Během zpracování své bakalářské práce jsem se setkala s řadou novinářů, seznámila se s velkým počtem článků, monografií a dalších dokumentů. Nejvíce na mě zapůsobily rozhovory s pamětníky, bezelstnými dětmi ze základní školy, s panem starostou a dalšími „opravdovými lidmi“, kteří se nehonosí označením „V. I. P.“.

V kontrastu s tím, jak běžní lidé hledají pozitivní stránky života, jsem si se znepokojením přečetla v časopise Euro článek autora Bohuslava Hrušky, s názvem Nošovické kimči. Porovnála jsem jej s pohledem na život místní rodačky Marie Mohylové, která vzpomínala na hrůzné události v letech 1938–1945. Nenávist k jiným národům vedla k velkému utrpení

prostých lidí, pro mnohé Poláky, Němce, ale dokonce i Rudoarmějce byli Češi a Češky „věci“ a cílem k ubližování. Nestavějí se do pozice nadřazených lidí někteří současní čeští novináři?

Bohuslav Hruška ve zmiňovaném článku mimo jiné říká: „Z nošovického zelí se stalo kimči a čeští zaměstnanci Hyundaie si museli zvyknout na to, že se proměnily v členy obří koncentrované rodiny. Když se jim narodí potomek, dostanou dárkovou poukázku, stejně tak v případě úmrtí kondoluje pozůstalé rodině vedení firmy.

Naopak pro Korejce je Česko malou zemí na druhé straně planety, kterou v případě potřeby vymění za jakoukoli jinou. Zlaté ručičky se sice cení, nemusejí být ale nutně české.“

Nehodnotím obsah citace, ale zaměřím se na jeho emotivní kontext. Není nám tímto článkem podsouvána myšlenka, že Korejci jsou okupanti naší země? Proč nejen článek Nošovické kimči, ale také případné filmy⁷⁹, televizní zpravodajství atd. nevyznívají v tomto negativním emočním kontextu proti jiným investorům například z Ruska, USA, Německa, Francie? Nezasévá se mezi občany České republiky a konkrétně tohoto regionu xenofobní pohled na svět jen proto, že lidé z daleké ciziny mají jinou barvu pleti, či jiný vzhled tváře?

Nemá snad pravdu paní Marie Mohylová, která si posteskla, že řada současných událostí v naší společnosti je v mnohem podobná jako ve válečných dobách před sedmdesáti až osmdesáti lety? Skutečně nenávisť a lež vítězí?

4.2 Úvodní článek

Smrt ukončila milostný příběh hrdiny

Ztratit svou milovanou polovičku je rána do srdce, která se hojí několik měsíců, roků a najdou se i takoví, kteří nikdy nezapomenou na svou osudovou lásku. Jednou z nich je i jednadevadesátiletá Marie Mohylová z Nižních Lhot.

“Podal mi ruku a posledního slova bylo: Čekej, já se vrátím. Já se vrátím! Políbil mě, ruce mi obě stiskl a utíkal,” vzpomíná Marie Mohylová na poslední okamžiky strávené s pilotem Antonínem Mikolášem a dodává: „My jsme spolu pět a půl roku galanili, mi bylo skoro osmnáct, když odešel. Byli jsme spolu dennodenně. Vždycky pravil: Já jsem jelen, tři skoky a jsem doma. Chodil k nám domů hrát karty, ovečky, černého petra jsme hráli, krávy jsme

---

⁷⁹ Například celovečerní dokumentární film: Vše pro dobro světa a Nošovic

spolu na louce pásli.“ Přestože milenci bydleli pár metrů od sebe, dům Antonína stojí na území Nošovic a Marie Mohylové v Nožních Lhotách.

Antonín Mikoláš studoval na Gymnáziu Český Těšín. „Na stěně u hlavního schodiště je uvedeno jméno Antonína Mikoláše spolu s dalšími padlými za druhé světové války, kteří také na tomto gymnáziu studovali,“ uvedl Tomáš Hudec, současný ředitel gymnázia.

Po ukončení školní docházky, nastoupil 15. září 1935 do učení u firmy Josef Klaner v Dobré. „Ve školním roce 1937–1938 absolvoval teoretický kurz pro motorový pilotní výcvik při Státní československé průmyslové škole v Moravské Ostravě-Vítkovicích. Zároveň v roce 1938 už jako člen Ostravského aeroklubu na letišti v Ostravě-Hrabůvce absolvoval motorový pilotní výcvik v akci *1000 pilotů republice*,“ uvedl redaktor frýdecko-místeckého a třineckého deníku František Pavelčík. Po roce se Mikoláš osvědčil a byl jmenován pilotem-letcem.

Láska k ženě ho přiměla jít na vojnu dříve

„Toda, tak jsme mu říkali, šel na vojnu spíše, on se o mě bál. Kluci v okolí měli o mě zájem, a proto chtěl mít vojnu rychle za sebou,“ vypráví Marie Mohylová, kdysi Carbolová.

Po ukončení základní vojenské služby nastala válka a teprve dvacetiletý Antonín Mikoláš se rozhodl pomoci naší zemi. „Kluci ho zverbovali. Na čtvrtek se domluvil s dvěma kamarády letci z vojny a praví mi: Buď tak hodná, pomoz mi jich převést přes hranici. Tak z Nošovic od tety Carbolky, na čísle prvním, kde teď stojí pivovar, jsem ty kluky převedla. Já jsem se s těmi německými financemi, co hranice hlídali, znala, protože jsem byla mladá děvucha a měli o mě zájem,“ líčí dnes již čtyřnásobná prababička a pokračuje: „Druhý den přišel ráno před půl šestou a praví: Máňko, buď tak hodná, převed' mě, já bych se chtěl dostat k tatínkovi.“

Antonín se chtěl shledat se svým otcem před cestou do Polska. Své Marii slíbil, že jenom doprovodí přátele, aby nebloudili, a kdyby náhodou se s nimi vydal dál na cestu, že se vrátí, ať se nebojí o něj a čeká.

Jak byly tehdejší Nošovice rozdělené a proč otec musel pobývat za hranicemi, vysvětlila Amálie Mikolášová, švagrová Antonína. „Část blíže k Těšínu Nošovice - Říčky si přivlastnilo Polsko, druhou půlku přibral Protektorát. Otec Tondy byl československý legionář a Poláci ho

vyhnali, proto musel utéct za hranice. Pobýval nedaleko domova za přivaděčem v Nošovicích ve chlívě.“

Pilot z Nošovic odešel

Po shledání s tatínkem se Antonín uchýlil 2. června 1939 spolu s třemi kamarády letci do Těšína a v onen den si také začal psát svůj deník.

„V osm hodin vyšel jsem z domu já, Ruda a Ota. Počasí bylo pěkné. Šli jsme přes Dobratice na Podlesí k Mirkovi. O půl deváté jsme k němu dorazili, byl již připraven a očekával nás. O deváté jsme se rozloučili a pokračovali v cestě, Mirek šel s námi. Přešli jsme Hnojník, Střítěž, Ropici, v Ropici jsme se zastavili v hostinci, kde jsme pojedli a vypili sifon. Pak jsme šli půl hodiny a bylo poledne, byli jsme již trochu unaveni, tak jsme si lehli a odpočinuli si. Za hodinu jsme se zvedli a za čtvrt hodiny byli jsme v Těšíně. Tam jsme zjistili, že z náměstí Polského Těšína jede odpoledne autobus do Bílska,“ začínaly první řádky mladíkova deníku.

V článku redaktora Pavelčíka se můžeme dočíst o nesnázích s dobrovolným odchodem do Polska. „Poláci jakoukoli pomoc odmítali. Ilegální přechod hranic organizoval Svaz letců. Za účinné pomoci místních vlastenců byla vytvořena síť převaděčů údolím Morávky od Ostravy až po Bílý kříž. Polské úřady teprve koncem dubna 1939 uzavřely s čs. generálním konzulátem v Krakově dohodu o založení zahraniční čs. vojenské skupiny. Dobrovolníci byli ubytováni v Domu Turystyčnem v Krakově, později byli přemístěni do vojenského tábora v Malých Bronovicích. Pro trvající nezáměr polské strany byla zahájena jednání o jejich přesun do Francie.“

Boj za svobodu nepřežil

Netrvalo dlouho a Antonín poslal z Francie Marii Mohylové fotografie a stručné dopisy, které však musela z důvodu obav, z nevraživosti místních polských sousedů, spálit. Po kapitulaci Francie v červnu 1940 byli čeští vojáci evakuováni do Anglie, kde byli piloti přijati do RAF.

Dne 12. srpna 1941 prováděl Antonín Mikoláš spolu s instruktorem *Pokračovací pilotní školy stíhací* Františkem Šed'ou cvičný let podle přístrojů s letounem Miles Master. „V blízkosti mraků však došlo ke srážce s letounem Airspeed Oxford z nedaleké školy pro bombardéry. Ke kolizi došlo poblíž Hullavingtonu, zahynulo při ní všech pět členů obou posádek,“ zjistil František Pavelčík.

Foto - Archiv Marie Mohylové

Foto - Archiv Marie Mohylové

Denně spolu trávili volné chvíle, válka však předčasně ukončila život dvaadvacetiletému Antonínovi a Marii zbyly jen staré fotografie a vzpomínky

Marie si vzala na přání rodičů syna starosty. S Mohylou žila až do konce jeho života a měla s ním dvě děti (syn už umřel). V manželství však nebyla šťastná a celý život myslí na zesnulého Antonína. „Otec Tody mi pak vyčítal: Tos ho neměla čím přidržet? a já pravím: Pane Mikoláš, ne, neměla,“ posteskla si žena, která na svou osudovou lásku neustále vzpomíná i po více než 75 letech.

Foto - Jana Mikolášová (duben 2013)

„Aj na mostě tráva roste a pod mostem javorek, u Carbola pěkné dívča, u Mikoláša je pacholek,“ zpíval otec Antonína Mikoláše sedmnáctileté Marii Mohylové (kdysi Carbolové).

4.3 Interview

MATKA OLYMPIONIČKY JANY DOBEŠOVÉ PROZRADILA:

„Jana neměla závratné nadání, musela tvrdě trénovat“

Několik let trávila hodiny v tělocvičně s pingpongovou pálkou a míčkem. Dřina, pot a sebezapření dovedly Janu Dobešovou až na Olympijské hry konané v Atlantě. Nelehkou cestu dnes již čtyřiačtyřicetileté Jany k české pingpongové špičce a uznání zahraničních soupeřů popsala její maminka, devětašedesátiletá Jana Dobešová.

Jaké byly začátky Jany Dobešové, jedné z nejznámějších českých stolních tenistek?

V Nošovicích při pivovaru byl baráček, kde se starší žáci scházeli do kroužků volejbalu, stolního tenisu a nevím, čeho ještě. Kroužek pingpongářů vedl pan Hendrich, proslulý pivovarník, který už nežije. Jana byla dost temperamentní dítě, a proto když na otázku, jestli bude chodit do pingpongářského kroužku odpověděla jo, byla jsem ráda, že se zabaví. Janě to šlo, proto z pivovaru přestoupila do tréninkového střediska Válcoven plechu na Stovkách ve Frýdku-Místku. Ve Válcovnách trénovala s lepšími a vlastně to byl předvoj vrcholového střediska ve Vítkovicích, kam za nějaký čas přešla. Ve Vítkovicích se poprvé setkala s Maruškou Hrachovou, která už byla na vyšší pozici. Janě to bylo líto, a když Maruška nosila medaile, tak Jana musela taky.

Vaše dcera dodělávala základní školu v Ostravě. Jak si zvykala na nové prostředí a kolektiv?

Jana se špatně sžívala s druhými. Několikrát přišla domů a řekla mi, že už nechce hrát, že na ni nejsou ostatní hodní. Trenérce nechtěla nic říct, proto nezbývalo, ...sundala jsem jí brýle, dala pár facek a poslala prvním autobusem zpátky. Jana si postupně vybudovala takovou pozici, že když dostala svůj pokojíček, trenérka ji každému ukazovala za vzor, jaká je pořádná a pracovitá.

Dařilo se jí stále ve škole a ve sportu?

Po základce Jana chodila na gymnázium, a tam neprospívala, proto se vyučila prodavačkou. Měli jsme radost, že nějakou školu dokončila, protože vzdělání jsme od ní s manželem vyžadovali. Po ekonomické nástavbě ukončila střední maturitou a začalo se jí dařit i ve sportu. Jana měla sportovní nadání, ale nebylo nikterak závratné, proto musela tvrdě

trénovat. Ale vyplatilo se, výsledky se dostavily. Vše se jí najednou dařilo, začala vyhrávat mistrovství republiky a v 1996 se účastnila Olympijských her v Atlantě.

Co přimělo vaši dceru odejít do Německa?

Český tenisový svaz není ideální, a tak se hráči a trenéři rozhodnou odejít za hranice. V 90. letech se holky z Vítkovic rozutekly. Jedna se uchýtila v Rakousku, Maruška Hrachová ve Francii a naše Jana v Německu. Bylo to dost náročné, protože aspoň dvakrát do měsíce musela přijet reprezentovat českou ligu. Bydlela nad Mnichovem a byla tam hodně oblíbená. Po 12–15 letech se vrátila do Česka a začala se věnovat mládeži ve Frýdlantě s Marií Hrachovou.

Proč opět opustila Česko?

Protože v Česku pracovala od nevidím do nevidím a nevydělala si málem na vlastní živobytí. Proto jela na konkurs učitele pingpongu do Švédska, kde je už třetím rokem. Domů jezdí málo, ale nedá se svítit. Za Janou do Švédska jsem cestovala dvakrát a můžu vám říct, že děti tam jsou zhnílé stejně jako u nás. Rozdíl vidím v tom, že v Česku si některá děvka aspoň věci váží. Ve Švédsku mají všechno zadarmo, tak proč by jim něco scházelo. Když zapomenou tričko nebo tepláky na tréninku, už se k tomu nehlásí. Ale Janě se tam líbí a děti ji mají rády.

Foto - Archiv Jany Dobešové

Foto - Jana Mikolášová (únor 2013)

4.4 Anketa

Kde hledat nefalšované pohledy na život a realitu kolem nás? U dětí. V odpovědích dětí nacházíme přirozené reakce bez obav, jestli se někomu budou líbit nebo ne. Následující anketní otázku jsme položili dětem ze Základní školy ZŠ a MŠ Nošovice.

Otázka: Jak si představuješ ideální Nošovice?

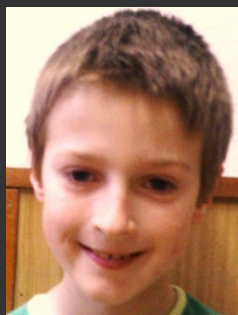
Alexandra Skotnicová, 8 let, Nošovice:

Všechno se mi tu líbí. Pivovar mám ráda, protože tam pracuje můj děda i babička. Možná Hyundai by tady nemusel být, protože tam kdysi dávno byla příroda, říkal děda. A kdybych měla kouzelný proutek, vyčarovala bych větší knihovnu a ještě bych přidala bazén.

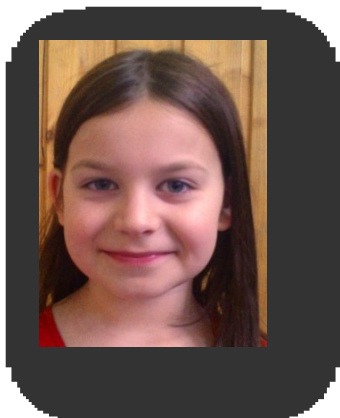
Jana Kachtíková, 7 let, Nošovice

Mně se Nošovice líbí hodně tak, jak jsou, a nic bych tu zatím neměnila. Pivovar se mi líbí a nechala bych ho tu. Ale některé popraskané domy pro lidi bych změnila. Jako třeba omítky opravila.

Filip Kaloč, 9 let, Nošovice:

Mi se líbí, že kolem nás jsou samé lesy, louky a nejezdí tu hodně aut, to se mi na Nošovicích hodně líbí. Stožáry ani Hyundai mi nevadí, když jsou od nás dost daleko. A v pivovaru mamka pracuje, takže ten mám rád a znám to tam.

Natálie Haladejová, 9 let, Nižní Lhoty

Moc se mi tu líbí, máme hodně učitelky. Chtěla bych jenom nové lavice, nějaké pohodlné, měkké židle, a jinak už bych nic neměnila. Stožáry v Nošovicích mi nevadí. Hyundai je hezký a jsou tam hezké auta. Z pivovaru to občas smrdí, ale moc okolo nechodím, takže mi taky nevadí.

Tibor Rumen Račev, 9 let, Nošovice

Tak to teda nevím, co bych změnil. Nošovice se mi líbí tak, jak jsou. Mi tohle to stačí. Elektrické vedení, Hyundai ani pivovar mi nevadí. Možná, že bychom ve třídě mohli mít interaktivní tabuli, jako mají ve vedlejších třídách. Jinak všechno je super.

4.5 Glosa

Foto - Jana Mikolášová (březen 2013)

Joffrey de Peyrac aneb Jak Nošovice k jizvám přišly

Rozvodna (stejně jako Hyundai) se nachází v dostatečné vzdálenosti za protihlukovými stěnami a valy travnaté půdy, proto si z centrální části Nošovic tohoto výtvaru člověka nevšimneme. Výhledem na stožáry vysokého napětí jsou ovšem postiženy Malé Nošovice. Ani protihluková stěna, traviny, dřeviny a překrásné pohoří Beskyd nezastíní hroty stožárů, které zde v roce 1966 začaly růst do závratných výšin. A právě tehdy se zrodily Joffremu jizvy, které mu už navždy budou hyzdit jeho tvář!

5 Závěr

Bakalářská práce, přestože se opírá o primární a sekundární výzkum historických událostí a současnosti v Nošovicích, nabízí též náměty pro budoucí rozvoj obce. V souladu s cíli práce jsou popsány historické milníky rozvoje, objekty a procesy formující vývoj Nošovic. Bylo shromážděno mnoho podkladů pro mediální ztvárnění. Práce prezentuje publikované články, ale také připravené materiály k publikování nebo příklady možných forem prezentace obce v novinách.

V druhé kapitole je popsán historický vývoj obce Nošovice od raných počátků až do roku 1945. Lze konstatovat, že obec Nošovice je hluboce zakořeněna do historických souvislostí rozvoje Lašska. Do dějin obce se vepsaly události přesahující hranice regionu. Můžeme uvést jako příklad rozdělení Těšínského knížectví a vznik Frýdeckého panství, pobyt napoleonských vojsk, výstavbu strategických komunikací (silnice a železnice) spojující Frýdek-Místek s Bielskem, ale je možné uvést i hrdinné počiny občanů během druhé světové války (například majora Antonína Mikoláše). Společným jmenovatelem této kapitoly je poznatek, že až do konce druhé světové války Nošovice byly typickou podhorskou vesnicí.

Kapitola třetí analyzuje vybrané události obce v období po druhé světové válce až do roku 2012. Jde o období razantní transformace obce z vesnického charakteru na obec s převažující průmyslovou výrobou. Události v jednotlivých desetiletích mají své specifické milníky. Padesátá léta jsou typická kolektivizací zemědělství a budováním infrastruktury pro průmysl a rostoucí města v regionu (velkokapacitní vodovody, přivaděč vody do Žermanické přehrady atd.). Šedesátá léta zasáhla Nošovice zejména výstavbou rozvodny a dálkových vedením s vysokým a velmi vysokým napětím.

Na přelomu 60.–70. let a během 70. let do dějin Nošovic vstoupila výstavba a provoz pivovaru Nošovice. Toto období můžeme až do počátku 90. let minulého století označit jako „zlatý věk obce“. Mimořádné ekonomické výsledky pivovaru a zemědělského družstva ovlivňovaly pozitivně životní úroveň i kulturní a sportovní vyžití občanů.

Devadesátá léta a období až do dnešních dnů je možné označit jako dobu definitivní přeměny zemědělské obce na obec s převahou průmyslové výroby. Došlo k transformaci a rozdělení zemědělského družstva, byl zprivatizován pivovar, který po určité době dynamického rozvoje se přeměnil pouze na provoz Plzeňského pivovaru (vlastníkem je nadnárodní skupina Bass). Zásadním obratem charakteru obce byla výstavba rychlostní

silnice, vznik průmyslové zóny Nošovice a investice Hyundai a dalších investorů v Nošovicích a sousedních Nižních Lhotách. Tato industrializace obce byla paradoxně doprovázena ekologickými aktivitami jako vznik chráněné krajinné oblasti CHKO Beskydy, chráněného povodí řeky Morávky a další opatření.

Současné Nošovice můžeme charakterizovat dvěma údaji. V roce 2012 bylo zde vyrobeno 303 000 automobilů (plán výstavby HMMC byl stanoven na 300 000). Výroba piva dosáhla v pivovaru Radegast zhruba 2,5 miliónu hektolitrů⁸⁰. Obec Nošovice se tedy stala obcí, kde se vyrábí druhý největší počet automobilů v ČR (větším výrobcem je Škoda v Mladé Boleslavi) a obcí s druhým největším výstavem piva v České republice (pivovarem s největším výstavem piva je Gambrinus v Plzni).

Rok 2012 se tedy stal posledním historickým milníkem v životě obce Nošovice. Již se o ní nehovoří jako o obci s největšími investicemi, ale o obci s největší výrobou velmi kvalitních produktů (automobily, pivo, resp. zelí⁸¹). Tyto zásadní změny vyžadují učinit řadu strategických rozhodnutí k dalšímu rozvoji obce. V bakalářské práci je problematice strategického rozvoje obce věnována kapitola 3.5.⁸²

Kapitola 4 má ryze žurnalistický obsah. Zahrnuje jak články publikované v novinách (deník Právo), tak články a žurnalistické formy připravené k publikování. Přílohová část bakalářské práce dokresluje detaily popsané v předchozích kapitolách formou fotodokumentace a doplňkových textů.

Bakalářská práce byla napsána z úcty k občanům této obce a z úcty k mým příbuzným, kteří mají zde své kořeny.

---

⁸⁰ Informace z exkurze 19. srpna 2012.

⁸¹ Rostoucí zájem o kvalitní potraviny vyvolává mimořádný zájem odběratelů o značkové Nošovické kysané zelí.

⁸² Zpracování kapitoly 3.5 se metodicky opírá zejména o dva literární zdroje, a to Rozvojové možnosti obce (Bínek, 2010) a Podnikatel a jeho svět (Mikoláš, Ludvík, 1993). „Prozíravá obec neodkládá proto na neurčito problematiku podpory drobného a středního podnikání, efektivního formování podnikatelského prostředí a zejména podněcování občanů obce k podnikatelské aktivitě, resp. k jakékoliv účelné aktivitě všeobecně.“ (Mikoláš, Ludvík, 1993, s. 38)

Seznam použité literatury

BINEK, Jan. *Rozvojové možnosti obce*. Praha:MMR ČR, 2010. 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0.

HRUŠKA, Blahoslav. *Nošovické kimči*. Euro. 2013, č. 16, p. 25–27 . ISSN 1212-3129.

HYUNDAI GROUP. *Moving the world together: 2008 Hyundai Motor Company Social Contribution Activities White Paper: symphony of hope*. Seoul: Hyunday, 2009. 114 s. (Brož.)

MIKOLÁŠ, Zdeněk a Ladislav LUDVÍK. *Podnikatel a jeho svět: průvodce podnikatelskou diagnostikou*. Ostrava: VÚROM, 1993. 50 s. (Brož.)

NOŠOVICE. *Nošovice – 430. výročí založení obce Nošovice a 90. výročí základní školy Nošovice*. Dobrá: Beatris, 2003. 24 s. (Brož.)

POLÁŠEK, Jaromír a Jiřina POLÁŠKOVÁ. *Pověsti z kraje okolo řeky Morávky: z obcí Dobrá, Nošovice, Nižní Lhoty, Vyšní Lhoty, Raškovice, Pražmo, Krásná, Morávka, Vojkovice, Dobratice*. 1. vyd. Dobrá: Beatris, 2009. 60 s. ISBN 978-80-86737-91-1.

TOMALA, Ferdinand a NÁRODNÍ VÝBOR okres Frýdek-Místek. *Obecní kronika obce Nošovice – 2. díl*. 280 s.

Interní materiály poskytnuté Miroslavem Kačmarčíkem, současným starostou obce Nošovice

3A DESING. *Mapa obcí Nošovice a Nižní Lhoty*. [mapa]. Měřítko 1:9000. Ostrava: 3A Desing, s.r.o., 2010. ISBN 978-80-86486-90-1.

MÜLLER, Karel. *Pečeti obcí bývalého Frýdeckého panství*

NOŠOVICE. *Antonín Mikoláš*. [CD-ROM]

PARTNERSTVÍ PRŮMYSLU, UNIVERZIT A REGIONU. [CD-ROM].

SVĚTLOTISK – kolem roku 1920

TEJKAL, Jan. *Návrh obecních symbolů pro obec Nošovice*, 1995.

TEJKAL, Jan. *Věc: obecní symboly* (k rukám starosty obce – 3. 1. 1996)

ZACHARA, Eduard. *Elaborát – Historie a současnost obce Nošovice*. Nošovice, 1995. 21 s.

ŽIŽKA, Jaroslav a Ferdinand TOMALA. *Kronika Nošovice - 1. díl*. 168 s.

Internetové zdroje

ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

ABZ.CZ. *Slovník českých synonym* [online]. 2008 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.slovník-synonym.cz/>

AUTOSERVIS. *Čtyři roky sériové výroby v Nošovicích* [online]. 2012 [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.autoservismagazin.cz/novinky/ctyri-roky-seriove-vyroby-v-nosovicich>

ČEPS, AS. *Technické řešení PS* [online]. 2010 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Technicka-infrastruktura/Stranky/Technicke_reseniPS.aspx

ČESKÝ ROZHLAS. *Nošovické kysané zelí se stane chráněnou známkou* [online]. 1997–2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomika/_zprava/395318

HYUNDAI. *Základní informace* [online]. 2006–2012 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.hyundai-motor.cz/index.php?rubrika=basic-info>

ENERGETICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM. *ZÁKON č. 458/2000 Sb.* [online]. 2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://www.eis.cz/dokumenty/120_5_0_12006-11-30_15-11-59.htm

GEOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE. *Skryvka* [online]. 2007 [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/aplikace/encyklopedie/term.pl?skryvka>

HRADY.CZ. *Morávka* [online]. 1995–2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.hradycz.cz/index.php?OID=4933>

LIVE-MORÁVKA. *Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky* [online]. 2007 [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.life-moravka.cz/>

MAPY.CZ. *Nošovice – historická mapa* [online]. 2011 [cit. 2013-04-14] Dostupné z: http://www.mapy.cz/#q=No%25C5%25A1ovice&t=s&x=18.463654&y=49.653676&z=12&d=muni_4570_1&l=5&c=Z-F-T-C

MAPY.CZ. *Nošovice – letecká mapa* [online]. 2011 [cit. 2013-04-14] Dostupné z: http://www.mapy.cz/#q=No%25C5%25A1ovice&t=s&x=18.463654&y=49.653676&z=12&d=muni_4570_1&l=15&c=Z-F-t-c

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Počty obyvatel v obcích* [online]. 2010 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>

OBEC NOŠOVICE. *Historie a současnost* [online]. 2013 [cit. 2013-02-26]. Dostupný z: <http://www.nosovice.cz/index.php?nid=517&lid=CZ&oid=7558>

OBEC NOŠOVICE. *Přírodní památka - řeka Morávka* [online]. 2013 [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.nosovice.cz/index.php?nid=517&lid=CS&oid=1743317>

OSOBNOSTI.CZ. *Maxmilián II.* [online]. 1996–2013 [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.panovnici.cz/maxmilian-II#cv>

PANDATRON.CZ. *Vliv elektromagnetického pole na lidský organismus* [online]. 2000 – 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://pandatron.cz/?1346&vliv_elektromagnetickeho_pole_na_lidsky_organismus_-_2/2

POVODÍ ODRY. *Morávka* [online]. 2012 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: http://www.pod.cz/atlas_toku/moravka.html

REGIONÁLNÍ POTRAVINA. *Značka Regionální potravina oceňuje ty nejlepší výrobky z každého kraje* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/regionalni-potraviny/o-projektu/>

ŘEDITELSTVÍ SILNIC A DÁLNIC. *Rychostní silnice R48* [online]. 2011 [cit 2013-04-10]. Dostupné z: [http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/C6FD8FA59C8EFFE5C12578B6004FCD62/\\$file/RSD_R48_6_11.pdf](http://www.rsd.cz/rsd/rsd.nsf/0/C6FD8FA59C8EFFE5C12578B6004FCD62/$file/RSD_R48_6_11.pdf)

SKUPINA ČEZ. *Vyhledávání* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.cez.cz/edee/www/cs/vyhledavani/index.jsf>

SMÍŘICE A HOLOHLAVY. *První světová válka - World War I* [online]. 2004 [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: http://www.smirice.eu/rakousko/rotes%20kreuz/026_050.htm

STRATEGICKÉ PRŮMYSLOVÉ ZÓNY. *Průmyslová zóna Nošovice* [online]. 1994–2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/strategicke-prumyslove-zony>

ŠENOV. *Lucina* [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://zdeneksebesta.net/senov/lucina.html>

THE AUTO CHANNEL. *Hyundai Officially Opens €1 Billion Manufacturing Plant in Nošovice, Czech Republic* [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.theautochannel.com/news/2009/09/24/478800.html>

UČITELSKÉ NOVINY. *Proměny povinné školní docházky* [online]. 2010–2012 [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=5492>

YOUTUBE. *Hyundai Opens €1 Billion Plant in Czech Republic* [online]. 2009 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=lQ0IMfyGPn0#!

WIKIPEDIE. *Soubor:Nosovice znak.svg* [online]. 2011. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/Nosovice_znak.svg

WIKIPEDIE. *Soubor:Nošovice vlajka.jpg* [online]. 2009. [cit. 2013-02-25]. Dostupné z: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/83/No%C5%A1ovice_vlajka.jpg

ZÁKLADNÍ ŠKOLA KAZDĚJOV. 1781 – *Patent o zrušení nevolnictví* [online]. 2008 [cit. 2013-02-30]. Dostupné z: <http://zskaznejov.webnode.cz/products/a1781-patent-o-zruseni-nevolnictvi/>

Další použité materiály

PAVELČÍK, František. Vojenský pilot Antonín Mikoláš byl i v RAF. *Frydecko-místecký a třinecký deník*. 2013-02-25, s. 8.

Interní informace Žermanické přehrady (dokumentace uložena v přehradní zdi). Získáno dne 23. března 2013.

Foto: Jana Mikolášová (duben 2013) – vývěska Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky (nedaleko nádraží ČD v Dobré)

Seznam zkratek

ARR	Agentury pro regionální rozvoj
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
HDP	Hrubý domácí produkt
HMMC	Hyundai Motor Manufacturing Czech
CHKO	Chráněná krajinná oblast
JSČZ	Jednotný svaz českých zemědělců
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
LAC	Leading Aircraftman - svobodník
MÚK	Mimoúrovňové křížení
NS	Národní shromáždění republiky Československé
OŽP	Odbor životního prostředí
PR	Public Relations
RAF	Royal Air Force - Královské vojenské letectvo Spojeného království
SD	Sociální demokrati
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
VD	Vodní dílo
ZDV	Zemědělské družstvo vlastníků

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3); souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje bakalářské práce budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2013

Jana Mikolášková
.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Obce Frýdeckého panství

Příloha č. 2 – Jména prvních osadníků obce Potměnošovice

Příloha č. 3 – Cesta z Polska lodí přes Londýn do Paříže

Příloha č. 4 – Sokolský průkaz A. Mikoláše

Příloha č. 5 – Pomník A. Mikoláše

Příloha č. 6 – Řeka Lucina

Příloha č. 7 – Ochranné pásmo a vliv elektromagnetického vlnění na zdraví člověka

Příloha č. 8 – Rozšíření a oprava elektro-rozvodny

Příloha č. 9 – Vzpomínky starosty Nošovic Miroslava Kačmarčíka na zahájení výstavby

v průmyslové zóně Nošovice

Příloha č. 10 – Dřevěný památník před ZŠ a MŠ Nošovice

Příloha č. 11 – Detail Potměnoše z dřevěného památníku

Příloha č. 12 – Kaplička nedaleko Piketu v Nošovicích

Příloha č. 13 – Kaplička v Malých Nošovicích

Příloha č. 14 – Vjezd do pivovaru Radegast

Příloha č. 15 – Ubytovna v centru Nošovic (bývalý hostinec)

Příloha č. 16 – Bydliště pivovarnické legendy J. Franzla

Příloha č. 17 – Hasičská zbrojnice v centru Nošovic

Příloha č. 18 – Boční pohled na Pilu Nošovice

Příloha č. 19 – Obecní dům v centru Nošovic

Příloha č. 20 – „Ukřižované Nošovice“

Příloha č. 21 – Pohled na rozvodnu elektrického proudu z centra Nošovic

Příloha č. 22 – Val kolem průmyslové zóny – „Hliněná opona mezi dvěma světy“

Příloha č. 23 – Areál společnosti Dymos

Příloha č. 24 – Areál společnosti Mobis

Příloha č. 25 – Areál společnosti Hysco

Příloha č. 26 – Cyklostezka okolo průmyslové zóny

Příloha č. 27 – Západ slunce nad vycházející hvězdou automobilového průmyslu - HMMC

Příloha č. 28 – „Hranice“ – za železnicí a rychlostní silnicí se nacházejí Malé Nošovice

Příloha č. 29 – Hotel Nošovice v Malých Nošovicích

Příloha č. 30 – Podlesí v Malých Nošovicích – pozůstatek „starých časů před rokem 1990“

Příloha č. 31 – „Na konci světa“ – pohled z nošovických Říček na Říčky

v Nižních Lhotách

Příloha č. 32 - Potok Říčky - Nyní odděluje osadu Nošovice - Říčky od Dobratic

Příloha č. 33 – „Tajemství“ řeky Morávky

Příloha č. 34 – Pohled z Prašivé na průmyslovou zónu při západu slunce

Příloha č. 35 – Detail pohledu z Prašivé na průmyslovou zónu

Příloha č. 36 – Přivaděč vody do Žermanické přehrady (osada Říčky)

Příloha č. 37 – Žermanická přehrada – pohled na hráz z obce Žermanice

Příloha č. 38 – Foto zaslané Marii Carbolové A. Mikolášem z Francie

Příloha č. 39 – Tuto fotografii M. C. si vzal A. Mikoláš do války

Příloha č. 40 – Rodný dům A. Mikoláše - popisné číslo 127

Příloha č. 41 – Nejsou peníze – školy dělají jen nejnutnější opravy

Příloha č. 42 – Nošovice opět ožijí

Příloha č. 43 – Vlkům v Beskydech chybí migrační koridory

Příloha č. 44 – Pivovarská legenda dohlíží na Radegast už přes 40 let

Příloha č. 1 – Obce Frýdeckého panství

Frýdecké panství se skládalo celkem z 25 dědin a jednoho města. Patřilo zde město Frýdek a tyto obce: Baška, Bruzovice, Dobrá, Janovice, Kaňovice, Krásná, Lískovec, Lubno, Malenovice, Morávka, Nižní Lhoty, Nošovice, Nová Ves, Panské Nové Dvory, Pazderna, Pražma, Pržno, Raškovice, Sedliště, Skalice, Staré Hamry, Staré Město, Vojkovice, Vyšní Lhoty, Žermanice (Müller, s. 8–12)

Tyto obce náležely Frýdeckému panství, než je v roce 1797 prodal Jan Nepomuk hrabě Pražma z Bílovce těšínské komoře.

Příloha č. 2 – Jména prvních osadníků obce Potměnošovice

Jiřík (Jura Skotnica) - fojt ⁸³	Martínek	Šimek Sluha	Blažek Králčín
Řehoř Cigán	Mikoláš Ucháč	Josef Šimek	Martin Purečků
Jan Slanina	Kuba Michalů	Mika Kotas	Kubečka
Janek Kozur	Matuš Nytra	Klímek zahradník	Vavřek Piskoř
Jiřík Sestřenek	Kadlubně	Jiřík Čech	Kuba Linhartů

Ondra Nálepa

Z 22 jmen bylo jedno nečitelné, proto ing. Zachara (1995) uvedl pouze 21 jmen.

Zajímavostí může být stálost rodů v Nošovicích. Některá příjmení se v této obci vyskytují dodnes. Jako příklad bych uvedla hned několik rodin Mikolášů, které bydlí v obci. Dalším zástupcem tradice místa původu je rodina Skotnicova z Nošovic a Piskořova, která žije v Malých Nošovicích.

---

⁸³ Nynější význam slova je starosta. Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Příloha č. 3 – Cesta z Polska lodí přes Londýn do Paříže⁸⁴

Cestou z Polska do Paříže byli muži rozděleni na pěší a letce. Antonín Mikoláš byl přiřazen k letcům. Z Paříže cestovali do Marseille a pak do Sidi Bell Abbés, odkud je psána ukázka:

„22. VII. 39 sobota

Ráno jsme dostali injekce. Celý den na kavalci⁸⁵, jídlo žádné; jenom čaj s mlékem. Večer příchod legionářů z Paříže, kteří byli na oslavě 14. července.

23. VII. 39 neděle

Museli jsme ještě po injekci ležet. Vydrželi jsme to do dopoledne, odpoledne jsme už chodili do katyny něco zbodnout. K večeri jsme už dostali normální stravu.

24. VII. 39 pondělí

Praní, čištění. Odpoledne prohlídka muzea. Večer jsem byl na vycházce mužstva.

25. VII. 39 úterý

Budíček v ½ 4 h. Odchod na střelnici, která je 9 km za městem. Cvičení házení granátem, nauka o zákopech.

26. VII. 39 středa

Dopoledne francouzština a pořádek na světnici. Odpoledne volná vycházka. Je to nějaký svátek Francie.

27. VII. 39 čtvrtek

Dopoledne cvičák, cviky zaměřování, cviky se zbraní. Odpoledne sprchy. Večer kino.

28. VII. 39 pátek

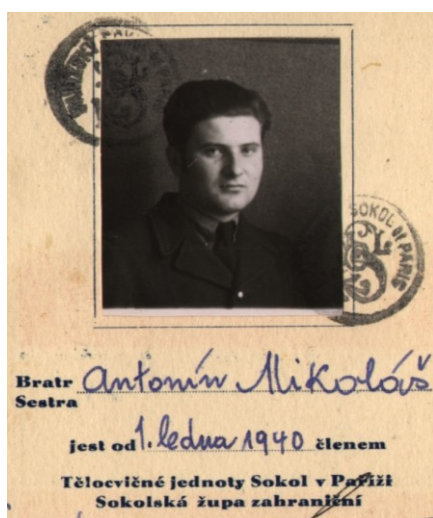
Dopoledne cvičák. Předvádění cvičení před kapitánem. Odpoledne škola.“

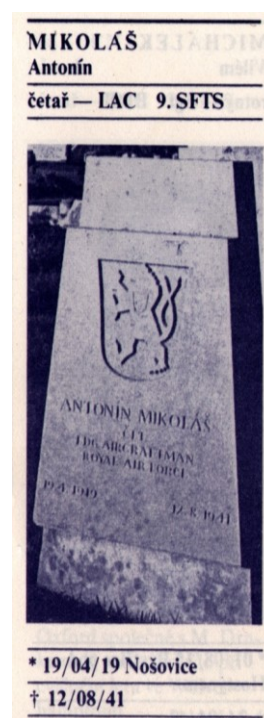
⁸⁴ Zdroj: Obecní úřad Nošovice, 2013

⁸⁵ Prosté lůžko. Zdroj: ABZ.CZ. *Slovník cizích slov* [online]. 2005–2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Příloha č. 4 – Sokolský průkaz A. Mikoláše⁸⁶

Příloha č. 5 – Pomník A. Mikoláše⁸⁷

Příloha č. 6⁸⁸ – Řeka Lucina

⁸⁶ Zdroj: Obecní úřad Nošovice, 2013

⁸⁷ Zdroj: Obecní úřad Nošovice, 2013

⁸⁸ ŠENOV. Lucina [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://zdeneksebesta.net/senov/lucina.html>

Příloha č. 7 – Ochranné pásmo a vliv elektromagnetického vlnění na zdraví člověka

V okolí elektrických vodičů se nesmí nacházet budovy, konstrukce, uskláňovat hořlavé a výbušné látky, pěstovat chmel nebo nechávat porosty nad 3 m. Tento zákaz je ze zákona nařízen z důvodu možnosti uvolnění vedení, a tím možná hrozba nebezpečí. K pohybu vodičů (krácení a provisum) dochází v závislosti na ročních obdobích a s proměny počasí.

„Kromě toho je závaznými normami určena rovněž **minimální vzdálenost** objektů od živých částí vedení (vodiče pod napětím), která činí 4 m u vedení 220 kV a 5 m u vedení 400 kV. Podobně jako v předchozím případě mají i tyto vzdálenosti vyloučit nebezpečí dotyku živých částí vedení s dřevinami, jenž by mohl způsobit zkrat a následně požár,“⁸⁹ uvádí společnost ČEPS, a. s. Za zmíněním o možnosti vzniku požáru však neuvádí také negativní vliv nejen na lidský organismus.

Elektronický magazín Pandatron odpovídá na otázku, zda je možné hledat souvislost mezi akutní dětskou leukémií a vlivu magnetického pole u vedení vysokého napětí.

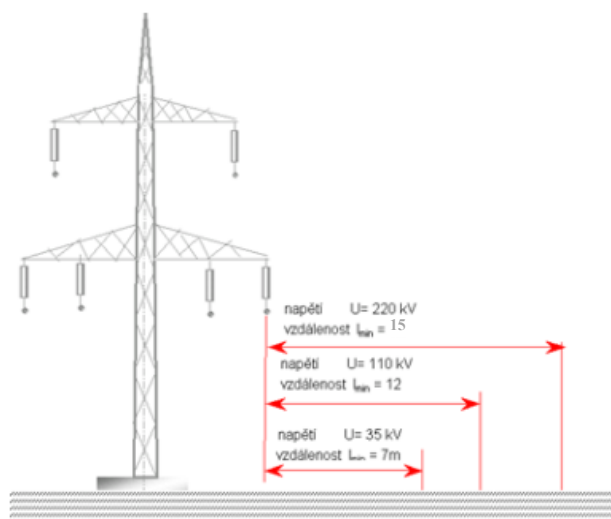
Na toto téma byly provedené desítky epidemiologických studií, které neprokázaly kauzální vztah. Vědci se nyní přiklání k nepatrné, ale závažné souvztažnosti. Míni, že: „v blízkosti vedení vysokého napětí a výskytem dětské leukémie je způsobena jevem označovaným i v češtině slovem „bias“, tedy nadřizováním, nebo **neodhaleným** rušivým vlivem („konfounderem“).“ Všeobecně však stále převládá tvrzení, které popírá způsobení vyššího počtu onemocnění dětí leukémií prostřednictvím slabého magnetického nízkofrekvenčního pole.⁹⁰

Podle zákona č. 458/2000 Sb. § 46 (3) „Ochranné pásmo nadzemního vedení je souvislý prostor vymezený svislými rovinami vedenými po obou stranách vedení ve vodorovné vzdálenosti měřené kolmo na vedení, která činí od krajního vodiče vedení na obě jeho strany.“⁹¹

⁸⁹ ČEPS, AS. *Technické řešení PS* [online]. 2010 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://www.ceps.cz/CZE/Cinnosti/Technicka-infrastruktura/Stranky/Technicke_reseniPS.aspx

⁹⁰ PANDATRON.CZ. *Vliv elektromagnetického pole na lidský organismus* [online]. 2000 – 2013 [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: http://pandatron.cz/?1346&vliv_elektromagnetického_pole_na_lidsky_organismus_-_2/2

⁹¹ ENERGETICKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM. *ZÁKON č. 458/2000 Sb.* [online]. 2006 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://www.eis.cz/dokumenty/120_5_0_12006-11-30_15-11-59.htm

Ochranné pásmo pro napětí:

od 35 kV do 110 kV včetně je až 12 m

od 110 kV do 220 kV včetně je 15 m

od 220 kV do 400 kV včetně je 20 m

nad 400 kV je 30 m

U elektro-stanic se ochranná zóna nachází 20 m od ohraničení objektu plotem nebo zdívem.

Příloha č. 8 – Rozšíření a oprava elektro-rozvodny

Rozšíření a oprava rozvodny se uskutečnila v roce 2006, k předání stavby pro region se došlo 9. srpna 2007. U slavnostní příležitosti byl přítomný například Evžen Tošenovský, dnes již bývalý hejtman Moravskoslezského kraje, a bývalý ředitel úseku Obnova sítí ČEZ Distribuce, Filip Secký. Původní rozvodna ze Skupiny ČEZ poskytuje 110 kV a společnosti ČEPS, a. s. zajišťuje rozvod vedení 400 kV. Rozšíření a rekonstrukce rozvodny patřící společnosti ČEZ stála celkem 260 milionů korun. Nová rozvodna 22kV společnosti ČEZ byla přistavěná převážně akciovou společností MSEM z důvodu stavby korejské automobilové firmy Hyundai. Tyto rozvodny mají zajistit dodávku elektrické energie nejen průmyslové zóně Nošovice, ale také poskytnout dostatek energie pro pivovar Radegast, Výzkumný ústav hutnictví a železa v Dobré u Frýdku-Místku a pro průmyslovou zónu Třanovice a Horní Tošanovice, které jsou ve vzdálenosti do 10 km.

V listopadu roku 2008 Skupina ČEZ připojila prvního subdodavatel Hyundai - firmu Mobis. Na žádost automobilky Hyundai kabelové vedení se prodloužilo k jihovýchodnímu rohu fabriky, kde se vybuďovala později spínací stanice.⁹²

⁹² SKUPINA ČEZ. *Vyhledávání* [online]. 2013 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.cez.cz/edee/www/cs/vyhledavani/index.jsf>

Příloha č. 9 – Vzpomínky starosty Nošovic M. Kačmarčíka na zahájení výstavby v průmyslové zóně Nošovice⁹³

Když se vrátím úplně k začátku, šlo primárně o to, že se v Nošovicích odsouhlasila průmyslová zóna. Jednalo se o stěžejní událost a byla jenom otázka času a doby, co zde bude. Ke změně územních plánů se vyjádřilo záporně velmi málo lidí. A jak je to v naší mentalitě národa zvykem, všechno se řeší, až je pozdě. Stejným způsobem se řešil územní plán. Tehdy paní starostka Tichá říkala, že snad přišly pouze dvě připomínky za plné stanoviska od občanů, od zemědělského družstva nepřišlo nic a od okolních obcí jakbysmet ne. Je pravdou, že naše zastupitelstvo tehdy s nějakým rozšířením o průmyslovou zónu v Nošovicích nesouhlasilo, protože se domnívalo, že jsme tzv. nárazníkovou plochou před chráněnou krajinou Beskydy. Nicméně pak jsme my, okolní starostové a poslanci byli pozváni na krajský úřad, kde nám vysvětlovali, jak je to důležité.

Byly dvě etapy, kdy se dokonce uzavřely smlouvy o budoucích smlouvách na odkup pozemků. Po čtyřech letech smlouvy platily, protože se nic nestalo. Tehdejší zastupitelstvo uvažovalo, zda-li nemá vůbec zrušit průmyslovou zónu Nošovice, protože není o ni zájem, ale na veřejném zasedání se dokonce někteří občané divili, proč bychom zónu rušili, když už jsme ji jednou schválili, což některé z nás překvapilo. No a pak přišla doba, kdy se začalo mluvit o Hyundai, začaly se velmi rychle vykupovat pozemky, aniž by se provedl geometrický plán zaměření dané plochy. Vykupovaly se i pozemky, které se vykupovat nemusely. (To znamená, že v zjednodušené evidenci jestliže místní komunikace vedla od naší trojkové hlavní komunikace až k přivaděči, vykoupila se celá.) Takže se to urychlilo a do konce roku (nějak na podzim) bylo vykoupeno spousta pozemků. Mezi nimi byli i lidé, kteří si určitě ani dneska nepřejí, aby byli jmenováni. Jednalo se o 13 rodin nebo 6 rodin, já nevím přesně, mezi nimi i Zemědělské družstvo Nošovice, kteří nechtěli prodat pozemky. Někteří z nich ustoupili a jiní dostali výhružný dopis smrti, což je taky známo. Takovým způsobem se vlastně prodaly poslední pozemky, které sloužily na výstavbu průmyslové zóny Nošovice pro automobilku Hyundai.

Všichni víme a vědí to i občané Nošovic, že je situace neměnná. Hyundai tady je a bude. V tuto chvíli je v obci všeobecný klid. Pro některé občany průmyslová zóna přináší i zaměstnání. Hodně žen pracuje ve službách a někteří občané přímo pracují v Hyundai v montážní hale a subdodavatelských halách.

---

⁹³ Zaznamenala Jana Mikolášová

Fotodokumentace

Příloha č. 10 – Dřevěný památník
před ZŠ a MŠ Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Příloha č. 11 – Detail Potměnoše
z dřevěného památníku

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Příloha č. 12 – Kaplička nedaleko Piketu
v Nošovicích

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Příloha č. 13 – Kaplička
v Malých Nošovicích⁹⁴

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

⁹⁴ Kaplička byla postavena z úcty k Panně Marii Frýdecké.

Příloha č. 14 – Vjezd do pivovaru Radegast

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 15 – Ubytovna v centru Nošovic (bývalý hostinec)

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 16 – Jeden z bytových domů - Bydliště pivovarnické legendy J. Franzla

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 17 – Hasičská zbrojnice v centru Nošovic

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 18 – Boční pohled na Pilu Nošovice

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 19 – Obecní dům v centru Nošovic

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 20 – „Ukřižované Nošovice“⁹⁵

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 21 – Pohled na rozvodnu elektrického proudu z centra Nošovic

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

---

⁹⁵ Obrázek znázorňuje kontrast historických památek (Boží muka), přírodního prostředí obce a negativních dopadů investic na životní prostředí a estetiku obce (symbolický kříž stožáru vedení velmi vysokého napětí v pozadí Božích muk).

Příloha č. 22 – Val kolem průmyslové zóny – „Hliněná opona mezi dvěma světy⁹⁶“

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 23 – Areál společnosti Dymos

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

---

⁹⁶ Pohled z prostoru zóny. Za valem „žije“ centrum obce Nošovic.

Příloha č. 24 – Areál společnosti Mobis

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 25 – Areál společnosti Hysco

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 26 – Cyklostezka okolo průmyslové zóny

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 27 – Západ slunce nad vycházející hvězdou automobilového průmyslu - HMMC

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 28 – „Hranice“ – za železnici a rychlostní silnicí se nacházejí Malé Nošovice⁹⁷

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 29 – Hotel Nošovice v Malých Nošovicích

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

⁹⁷ Na obrázku vidíme dvě části Nošovic. Po levé straně se nachází průmyslová zóna a napravo Malé Nošovice. Nošovice centrum se rozkládají za průmyslovou zónou směrem k Frýdku-Místku a Nošovice-Říčky za průmyslovou zónou směrem k Těšínu.

Příloha č. 30 – Podlesí v Malých Nošovicích – pozůstatek „starých časů před rokem 1990“

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 31 – „Na konci světa“ – pohled z nošovických Říček na Říčky v Nižních Lhotách⁹⁸

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

---

⁹⁸ V minulosti byla ucelená obec Bukovice nelogicky rozdělena na tři osady nacházející se v Nošovicích, Nižních Lhotách a Dobraticích.

Příloha č. 32 – Potok Říčky - Nyní odděluje osadu Nošovice - Říčky od Dobratic

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 33 – „Tajemství“ řeky Morávky

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 34 – Pohled z Prašivé na průmyslovou zónu při západu slunce

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 35 – Detail pohledu z Prašivé na průmyslovou zónu

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 36 – Přivaděč vody do Žermanické přehrady (osada Nošovice - Říčky)

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Příloha č. 37 – Žermanická přehrada – pohled na hráz z obce Žermanice

Zdroj: Jana Mikolášová (březen 2013)

Příloha č. 38 – Foto zaslané Marii

Mohylové A. Mikolášem z Francie

Zdroj: Archív Marie Mohylové

Příloha č. 39 – Tuto fotografii M. M.

si vzal A. Mikoláš do války

Zdroj: Archív Marie Mohylové

Příloha č. 40 – Rodný dům A. Mikoláše - popisné číslo 127 (Nový majitel již dům renovuje.)

Zdroj: Jana Mikolášová (duben 2013)

Mediální prezentace obce Nošovice

Během přípravy podkladů a zpracování bakalářské práce byla v průběhu roku naplňována i žurnalistická složka. Následující útvary, prezentující obec Nošovice, byly publikovány v celostátních novinách (Právo).

Příloha č. 41 – Nejsou peníze – školy dělají jen nejnutnější opravy

Na pozdější období nechala větší opravy i Základní a mateřská škola v Nošovicích na Frýdecko-Místecku. „Nyní jsme pořídili nábytek pro žáky prvních tříd a vybavení školky,“ vysvětlila jedna z učitelek nošovické školy Jarmila Válková.

Nejsou peníze – školy dělají jen nejnutnější opravy

Jana Mikolášová

Pouze nejnutnější opravy vnitřního vybavení a modernizace si na prázdniny naplánovala větší část škol v Moravskoslezském kraji. Řeší totiž velký problém – nedostatek financí.

Například studenti Janáčkovy konzervatoře a Gymnázia v Ostravě se mohou těšit na opravené operní studium, sociální zařízení a šatny. „Vše, co jsme si naplánovali, se uskutečnilo, kdyby ale by-

ly finance, dalo by se nakoupit určité spousta dalších pěkných a potřebných věcí,“ podotkla ředitelka konzervatoře Soňa Javůrková.

To Žáci Odborného učiliště a Praktické školy v Novém Jičíně se zaměřením na autisty a děti s poruchou učení se mohou po prázdninách těšit na nově vymalované učebny. „Na opravu střechy a výměnu oken zatím nejsou finanční prostředky,“ podotkla sekretářka školy Petra Vrublová.

Do modernizace budovy se pustilo také hlučenské Gymnázium Josefa Kainara. „Rekonstruovali jsme podlahy v tělocvičně, sprchy, chemickou posluchárnu a nyní pracujeme na multikulturální učebně. Zatím všechno pokračuje podle plánu,“ sdělila ředitelka gymnázia Charlotta Grenarová.

Uskutečnit téměř všechny na prázdniny naplánované úpravy se podařilo také v Hotelové škole a Obchodní akademii v Havířově. „Vymalovali jsme a vybavili

kuchyňky. Do čtyř učeben se umístily dataprojektory a promítací plátna. V rámci projektu Evropské unie jsme získali i peníze na vybavení počítačových učeben. Na letošní školní rok nám pouze zůstala stavba nového sportovního školního areálu,“ uvedla ředitelka havířovské střední školy Jaroslava Čelchovská.

Na pozdější období nechala větší opravy i Základní a mateřská škola v Nošovicích na Frý-

decko-Místecku. „Nyní jsme pořídili nábytek pro žáky prvních tříd a vybavení školky,“ vysvětlila jedna z učitelek nošovické školy Jarmila Válková.

Základní a mateřská škola z Osoblahy zase vybudovala v průběhu posledních dvou měsíců nové hřiště. „Nyní montujeme solární panely na střechu školní budovy,“ prozradil ředitel školy Jaroslav Zetel s tím, že do budoucna počítá s vybudováním oplocení školního areálu.

Zdroj: Právo (čtvrtek 30. srpna 2012)

Příloha č. 42 – Nošovice opět ožijí

K tanci a poslechu hudby lákají Nošovické slavnosti, které se uskuteční v sobotu ve sportovním a společenském areálu za školou v Nošovicích na Frýdecko-Místecku. Letos se stali hlavními lákadly zpěváci Markéta Konvičková a Petr Bende. Diváci se mohou těšit i na cimbálovou muziku Révu nebo na vystoupení Klaunů na Volné noze.

Zdroj: Právo (čtvrtek 23. srpna 2012)

Nošovice opět ožijí

K tanci a poslechu hudby lákají Nošovické slavnosti, které se uskuteční v sobotu ve sportovním a společenském areálu za školou v Nošovicích na Frýdecko-Místecku. Letos se stali hlavními lákadly zpěváci Markéta Konvičková a Petr Bende. Diváci se mohou těšit i na cimbálovou muziku Révu nebo na vystoupení Klaunů na Volné noze.

(MlJ)

PRÁVO ♦ ČTVRTEK 27. ZÁŘÍ 2012 **REGION** STRANA 17

Vlkům v Beskydech chybí migrační koridory

Jana Mikolášová

Pochmurná podzimní rána ani hrozba dešťové průtrže neodradí dobrovolníky od mapování velkých šelem, hlavně vlků, v Beskydech. Jedním z nich je i devětadvacetiletý Jan Stýskala z Frýdku-Místku.

„O vlčích smečkách se v Beskydech mluvilo naposledy tak před pěti lety. Od té doby jsou tu

O tom, že by se zde rozmnožovali, ale nevíme

Jan Stýskala

jednotlivá zvířata, pár či sourozenci. O tom, že by se zde rozmnožovali, ale nevíme. Mladí jedinci přiběhnou většinou ze Slovenska nebo Polska.“ popsal bývalý student aplikované ekologie mimo jiné se zaměřením na šelmy a dravce.

Upozornil, že pro vlka, medvěda či rysa není vhodný turistický ruch, který v Beskydech panuje, a proto utíkají do klidnějších oblastí za hranice. „Vyšší hory a rozsáhlejší lesy na Slovensku jsou pro ně vhodnější

(foto: Petr Roman Bumpulda)

V beskydských lesích tráví Jan Stýskala většinu volného času.

a nabízejí jim příjemnější podmínky,“ dodal Stýskala.

Dalším důvodem, proč se na severu Moravy a ve Slezsku moc vlků nevyskytuje, je nedostatek migračních koridorů.

„V posledních letech se rozvinula zástavba domů kolem cest a v podstatě už dneska počítáme na prstech místa, která mají mezi různými hřebeny lesnaté úseky, kde zvířata nejsou v noci rušena

a mohou překonávat dálnice a železnice,“ vysvětlil ekolog s tím, že už několik let se mluví o takzvaném Zeleném mostě v Mostech u Jablunkova, který by byl hlavní migrační trasou zvířat mezi Slovenskem a Beskydami.

„Projekt už byl dohodnutý s vládou i krajským úřadem v době, kdy se schvalovala automobilka Hlyndai,“ řekl a pokračoval: „Vědělo se, že s výstavbou tovaryš vzroste dopravní frekvence mezi Žilinou a Nošovicemi. Zelený most měla být kompenzace. Změnila se ale vláda, hejtnan a plány zůstaly jen na papíře.“

Podle Stýskaly však mezi podmínky investice do infrastruktury patřily mimo jiné migrační koridory. „Nesplnění této podmínky je i jeden z důvodů, kvůli kterým nám EU omezuje dotace na dopravní síť,“ prozradil ochránce přírody.

Ten kromě mapování velkých šelem provádí v beskydských zákoutích také exkurze pro zájemce. Beskydy už totiž zná detailně a na strmých kopcích se orientuje i potmě. „Cílem exkurzí je, aby lidé více rozuměli významu péče o faunu i flóru, věděli, jak se k ní šetrněji chovat a co příroda a živočichové, kteří jsou její součástí, potřebují,“ sdělil Stýskala.

Zdroj: Právo (čtvrtek 27. září 2012)

Pochmurná podzimní rána ani hrozba dešťové průtrže neodradí dobrovolníky od mapování velkých šelem, hlavně vlků, v Beskydech. Jedním z nich je i devětadvacetiletý Jan Stýskala z Frýdku-Místku. „O vlčích smečkách se v Beskydech mluvilo naposledy tak před pěti lety. Od té doby jsou tu jednotlivá zvířata, pár či sourozenci. O tom, že by se zde rozmnožovali, ale nevíme. Mladí jedinci přiběhnou většinou ze Slovenska nebo Polska,“ popsal bývalý student aplikované ekologie mimo jiné se zaměřením na šelmy a dravce.

Upozornil, že pro vlka, medvěda či rysa není vhodný turistický ruch, který v Beskydech panuje, a proto utíkají do klidnějších oblastí za hranice. „Vyšší hory a rozsáhlejší lesy na Slovensku jsou pro ně vhodnější a nabízí jim příjemnější podmínky,“ dodal Stýskala. Dalším důvodem, proč se na severu Moravy a ve Slezsku moc vlků nevyskytuje, je nedostatek migračních koridorů.

„V posledních letech se rozvinula zástavba domů kolem cest a v podstatě už dneska počítáme na prstech místa, která mají mezi různými hřebeny lesnaté úseky, kde zvířata nejsou v noci rušena a mohou překonávat dálnice a železnice,“ vysvětlil ekolog s tím, že už několik let se mluví o takzvaném Zeleném mostě v Mostech u Jablunkova, který by byl hlavní migrační trasou zvířat mezi Slovenskem a Beskydami.

„Projekt už byl dohodnutý s vládou i krajským úřadem v době, kdy se schvalovala automobilka Hyundai,“ řekl a pokračoval: „Vědělo se, že s výstavbou továrny vzroste dopravní frekvence mezi Žilinou a Nošovicemi. Zelený most měla být kompenzace. Změnila se ale vláda, hejtman a plány zůstaly jen na papíře.“

Podle Stýskaly však mezi podmínky investic do infrastruktury mimo jiné patřily i migrační koridory. „Nesplnění této podmínky je i jeden z důvodů, kvůli kterým nám EU omezuje dotace na dopravní síť,“ prozradil ochránce přírody.

Ten kromě mapování velkých šelem provádí v beskydských zákoutích také exkurze pro zájemce. Beskydy už totiž zná detailně a na strmých kopcích se orientuje i potmě. „Cílem exkurzí je, aby lidé více rozuměli významu péče o faunu i flóru, věděli, jak se k ní šetrněji chovat a co příroda a živočichové, kteří jsou její součástí, potřebují,“ sdělil Stýskala.

Popiska: *V beskydských lesích tráví Jan Stýskala většinu volného času.*

Příloha č. 44 – Pivovarská legenda dohlíží na Radegast už přes 40 let

Pivovarská legenda dohlíží na Radegast už přes 40 let

Jana Mikolášová

Tisíce štamgastů denně usedají za stůl a vychutnávají si správně hořkou chuť piva Radegast. Že za slávou tohoto moku stojí pivovarnická legenda Jaromír Franzl, ví však už jen

nerace z rodu Franzlů. Ve dvaa-padesáti se stal Jaromír Franzl v pivovaru Radegast sládkem. „Dostal jsem se k tomu jako slepý k houslím, poněvadž nikdo sem nechtěl jít, a v roce 1981 jsem tady nakonec skončil jako ředitel.“

Dnes již bývalý ředitel pivovarů v Karvině, Loučeve a Nošovicích doslova bojoval za typickou vůni a hlavně chuť piva Radegast. Až pedantsky dbal o kvalitu piva, přestože tehdejší technické podmínky byly z dnešního pohledu velmi bídné.

„Na Moravě se vařilo malinko přísladlé pivo, mělo neměnný charakter, který se používal ve všech pivovarech. Ale ne stejně. Někdo dal 100, jiný 105 gramů chmele na hektolitr. A já byl obrovským zastáncem hořkých piv,“ řekl muž, jenž v listopadu oslaví 95. narozeniny.

„První pivo nemusí každému chutnat, když piju druhé, už vím, že piju dobré pivo. A na třetí se vyloženě těším. Ta chuť je povzbuzující, dráždivá. Sliznice a jazyk jsou prostě naladěné na

Na „svůj“ radegast nedá Jaromír Franzl dopustit, a to přesto, že žádný alkohol, tudíž ani pivo, nepije minimálně posledních pět let.

hořčíjší věci. I proto dokážeme vypít deset či patnáct piv. Sladšího piva většinou tolik nevypijete,“

míní bývalý student medicíny, kterou musel po dvou a půl letech ukončit kvůli německé okupaci.

I když od života okusil Franzl mnoho, například na stres, který prožil v prosinci 1970 při první várce piva Radegast, vzpomíná s úsměvem na řeči.

„Byla to tehdy hrozná legrace. V pondělí jsme měli stáčet pivo do transportních nádob. Nemohl jsem dospát. Celou noc se to chystalo. Přišel jsem už v pět do pivovaru a hned na mě čekali a hlásili, že není voda, protože zamrzla. Tehdy totiž byly šílené mrazy a izolace nestačila vodu v trubkách ochránit. Tak jsme si půjčili baterie na elektřinu, a co deset metrů jsme vodovod rozmrazovali,“ popsal a poukázal na to, že v 9 hodin byl pivovar plný novinářů a přitom nebylo pivo.

„Tak jsem naložil na auto sudy a jel do Ostravy, kde jsem je chtěl naplnit pivem. Než je naplnili, voda už našťastí zase tekla a nemuseli jsme to ostravské pivo použít. Jakmile přišli novináři na oběd, tak už měli na stole čerstvý radegast. Bylo to tehdy ale hrozná,“ usmíval se nejstarší občan Nošovic.

Zdroj: Právo (sobota—neděle 23.—24. února 2013)

Tisíce štamgastů denně usedají za stůl a vychutnávají si správně hořkou chuť piva Radegast. Že za slávou tohoto moku, stojí pivovarnická legenda Jaromír Franzl, ví však už jen

málokdo. A aby měl své „dítě“ stále na očích, sleduje v penzi provoz pivovaru přímo z okna svého bytu.

Franzl se narodil v ruské Penze 30. listopadu 1918. Nový rok už však s rodiči českého původu slavil v Zábřehu na Moravě.

Po neustálém stěhování zakotvil v Nošovicích na Frýdecko-Místecku v roce 1970 poté, co působil v několika moravských a slezských pivovarech.

„Tehdy byl hrozný nedostatek piva na Ostravsku, proto si páni konšelé a bývalý podnikový ředitel nakonec vymohli, že se bude stavět pivovar v Nošovicích. Byl to první velký pivovar, který se stavěl v Česku. Za celou dobu od Rakouska se ani jeden pivovar nepostavil, poslední, myslím, byl v roce 1893 Litovel,“ vzpomínal člen šesté pivovarnické generace z rodu Franzlů. Ve dvaapadesáti se stal Jaromír Franzl v pivovaru Radegast sládkem. „Dostal jsem se k tomu jako slepý k houslím, poněvadž nikdo sem nechtěl jít a v roce 1981 jsem tady nakonec skončil jako ředitel.“

Dnes již bývalý ředitel pivovarů v Karviné, Loučce a Nošovicích doslova bojoval za typickou vůni a hlavně chuť piva Radegast. Až pedanticky dbal o kvalitu piva, přestože tehdejší technické podmínky byly z dnešního pohledu velmi bídné.

„Na Moravě se vařilo malinko přisládlé pivo, mělo neměnný charakter, který se používal ve všech pivovarech. Ale ne stejně. Někdo dal 100 jiný 105 gramů chmele na hektolitr. A já byl obrovským zastáncem hořkých piv,“ řekl muž, jenž v listopadu oslaví 95. narozeniny.

„První pivo nemusí každému chutnat, když piju druhé, už vím, že piju dobré pivo. A na třetí se vyloženě těším. Ta chuť je povzbuzující, dráždivá. Sliznice a jazyk jsou prostě naladěné na hořčejší věci. I proto dokážeme vypít deset či patnáct piv. Sladčího piva většinou tolik nevypijete,“ míní bývalý student medicíny, kterou musel po dvou a půl letech ukončit z důvodu německé okupace.

I když od života okusil Franzl mnoho, například na stres, který prožil v prosinci 1970 při první várce piva Radegast, dnes vzpomíná s úsměvem na rtech.

„Byla to tehdy hrozná legrace. V pondělí jsme měli stáčet pivo do transportních nádob. Nemohl jsem dospát. Celou noc se to chystalo. Přišel jsem už v pět do pivovaru a hned na mě čekali a hlásili, že není voda, protože zamrzla. Tehdy totiž byly šílené mrazy, a izolace nestačila vodu v trubkách ochránit. Tak jsme si půjčili baterie na elektřinu, a co deset metrů

jsme vodovod rozmrazovali,“ popsal a poukázal na to, že v 9 hodin byl pivovar plný novinářů a přitom nebylo pivo.

„Tak jsem naložil na auto sudy a jel do Ostravy, kde jsem je chtěl naplnit pivem. Než je naplnili, voda už naštěstí zase tekla a nemuseli jsme to ostravské pivo použít. Jakmile přišli novináři na oběd, tak už měli na stole čerstvý Radegast. Bylo to tehdy ale hrozné,“ usmíval se nejstarší občan Nošovic.

Popiska: *Na svůj Radegast nedá Jaromír Franzl dopustit, a to přesto, že žádný alkohol, tudíž ani pivo, nepije minimálně posledních pět let.*